

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

2125623

TENDENCIE VÝVOJA NA SVETOVOM TRHU POTRAVÍN

2011

Lenka Valachyová, Bc.

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

TENDENCIE VÝVOJA NA SVETOVOM TRHU POTRAVÍN

(Diplomová práca)

Študijný program:	Ekonomika podniku
Študijný odbor:	6284800 Ekonomika a manažment podniku
Školiace pracovisko:	Katedra ekonomiky
Školiteľ:	Qineti Artan doc. Ing., PhD.

Nitra, 2011

Lenka Valachyová, Bc.

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Lenka Valachyová vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Tendencie vývoja na svetovom trhu potravín“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre dňa 15.04.2011

Lenka Valachyová

Pod'akovanie

Touto cestou vyslovujem pod'akovanie pánovi doc. Ing. Artanovi Qinetimu, PhD. za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej práce.

Abstrakt

Poľnohospodárstvo plní dôležitú úlohu v zabezpečení výživy ľudstva, poskytuje krmoviny pre živočíšnu výrobu a zároveň aj suroviny pre rôzne odvetvia priemyselnej výroby. Cieľom tejto diplomovej práce bolo monitorovanie vývoja plôch, produkcií, úrod a cien vybraných agropotravinárskych komodít v rámci krajín Vyšehradskej skupiny, členmi tohto zoskupenia sú štáty – Česká republika, Maďarská republika, Poľská republika, Slovenská republika, následne sa analyzovala situácia v EU-27 i vo svete a to v období rokov 2004 až 2009, resp. 2010. Pre analýzu sa zvolili nasledovné komodity – pšenica, repka olejná, mlieko a cukrová repa. V krajinách V4 počas rokov 2004 až 2010 oševné plochy, produkcia i hektárové úrody pšenice dosť kolísali. Produkcia pšenice a celkovo obilnín v krajinách V4 poklesla medzi rokmi 2004 až 2007, vzhľadom na vysoké ceny v roku 2007 došlo k zvýšeniu produkcie pšenice v roku 2008, ale vzápätí opäť produkcia poklesla z dôvodu nepriaznivých meteorologických podmienok. Tendencie vývoja vo výmere oševných plôch repky olejnej v krajinách V4 boli pozitívne, nakoľko za posledné roky krajiny V4 postupne zvyšovali výmery plôch repky olejnej, čo sa týka vývoja produkcie danej agrokodity v sledovanom období dosť kolísala, v porovnaní hospodárskych rokov 2009/2010 a 2010/2011 došlo v krajinách V4 k poklesu produkcie repky olejnej a to v dôsledku nepriaznivých meteorologických podmienok a následnému zníženiu priemerných hektárových úrod. Tendencie vývoja pestovania cukrovej repy boli v krajinách V4 negatívne, nakoľko za obdobie rokov 2004 až 2008 krajiny V4 postupne znižovali výmery plôch cukrovej repy a tým poklesla aj produkcia, len v posledných rokoch sledovaného obdobia došlo k rozšíreniu plôch určených pre pestovanie cukrovej repy, za roky 2009 a 2010 sa produkcia cukrovej repy zvýšila v dôsledku zvýšenej ceny cukru a nepriaznivého vývoja cien ostatných komodít na trhu EU. V období rokov 2004 až 2009 klesala produkcia mlieka v Českej a Maďarskej republike, v Slovenskej republike bol vývoj produkcie spočiatku rastúci, ale od roku 2008 nastal pokles produkcie mlieka aj u nás, a to najmä v dôsledku zníženia počtu dojníc i úžitkovosti, výnimku predstavuje Poľská republika, ktorá v sledovanom období postupne zvyšovala úroveň produkcie mlieka. Podľa Eurostatu bol zaznamenaný negatívny vývoj priemerných nákupných cien mäkkej pšenice od producentov v krajinách V4, taktiež

vývoj predajných cien cukrovej repy v sledovanom období vykazoval skôr klesajúci trend, vývoj predajných cien surového kravského mlieka v krajinách V4 v období rokov 2004 až 2008 zaznamenal rastúci trend, v roku 2009 však nastal prudký pokles cien surového kravského mlieka. Poľnohospodárstvo zažilo v posledných rokoch niekoľko závažných otrasov v podobe rekordných cien ropy, poklesu amerického dolára, vysokých cien komodít, strachu o potravinovú bezpečnosť. Keďže krajiny V4 sú súčasťou globálneho trhu, ktorý v rozhodujúcej miere generuje ceny ťažiskových poľnohospodárskych komodít, aj vývoj cien agrokomodít v krajinách V4 je silne ovplyvnený situáciou na svetových trhoch. V súčasnosti svetový trh bojuje s rozkolísanosťou v zásobovaní potravinami a prevahou dopytu nad ponukou a je relatívne ťažké prognózovať vývoj trhu s agrokomoditami.

Kľúčové slová: potravinová kríza, Vyšehradská skupina, pšenica, repka olejná, cukrová repa, mlieko, ceny komodít

Summary

Agriculture plays an important role in food security of mankind, providing fodder for livestock production and also the raw materials for various manufacturing industries. The aim of this thesis was to monitor the development of the area, production, yields and prices of agricultural commodities within the Visegrad Group, the members of this group are countries - the Czech Republic, Hungary, Poland, Slovak Republic, then analyzed the situation in the EU-27 and in the world during the years 2004 to 2009, resp. 2010. For analysis were selected following commodities - wheat, oilseed rape, sugar beet and milk. In the V4 countries during the years 2004 to 2010 harvested area, production and yield of wheat varied enough. Production of wheat and cereals in total in the V4 countries declined between the years 2004 and 2007, due to high prices in 2007 wheat production was increased in 2008, but subsequently it was decreased because of bad weather. The development trends of arable land area of oilseed rape in the V4 countries have been positive, in recent years states gradually increased areas of oilseed rape, as regards the development of oilseed rape production in the period quite varied, compared to the years 2009/2010 and 2010/2011 in the V4 countries the production of oilseed rape was decreased as the result of bad weather conditions and also decreased average hectare yields. The development trends of sugar beet were negative in the V4 countries, since the period from 2004 to 2008 V4 countries decreased growing areas of sugar beet as well as the production, only in recent years sugar beet areas were extended, for years 2009 and 2010 sugar beet production increased due to increased sugar prices and adverse developments in the prices of other commodities to the EU market. In the period 2004 to 2009 decreased milk production in Hungary and the Czech Republic, Slovak Republic, the development of production initially increasing, but since 2008 there was a decrease at milk production in our country and in particular by reducing the number of cows and yield, except for Poland, which during the period gradually increased the level of milk production. According to Eurostat, reported a negative evolution of the average purchase price of common wheat from producers in the V4 countries, as well as developing sales prices of sugar beet in the period showed a downward trend rather, the development of the sales prices of raw cow's milk in the V4 countries in the period

2004 to 2008 saw an increasing trend, in 2009, however, there was a sharp fall in prices of raw cow's milk. Agriculture has experienced in recent years, several serious shocks in the form of record oil prices, falling U.S. dollar, high commodity prices, fears about food safety. Since the V4 countries are part of the global market, which generates core prices of agricultural commodities, agricultural commodities and price developments in the V4 countries is heavily influenced by the situation on the world markets. Currently struggling with the global market volatility in food supply and the prevalence of demand over supply and it is hard to forecast agrarian market trends.

Keywords: food crisis, Visegrad group, wheat, oilseed rape, sugar beet, milk, commodity prices

Obsah

Zoznam tabuliek	10
Zoznam použitých skratiek a značiek.....	11
Úvod	12
1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky	13
1.1 Ekonómia a ekonomika.....	13
1.2 Dopyt, ponuka a trh	15
1.3 Zahraničný a svetový obchod	16
1.4 Potraviny - kvalita a potravinová bezpečnosť	18
1.5 Trh s agrokomoditami.....	20
1.6 Organizácia trhu s vybranými poľnohospodárskymi komoditami v EU.....	23
2 Cieľ práce	28
3 Metodika práce	29
4 Vlastná práca	30
4.1 Tendencie vývoja plôch poľnohospodárskej pôdy a ornej pôdy v krajinách V4, EU-27 a vo svete	30
4.2 Obilniny	31
4.3 Pšenica	34
4.4 Olejniny	37
4.5 Repka olejná.....	41
4.6 Cukrová repa	44
4.7 Mlieko	47
4.8 Ceny poľnohospodárskych komodít v krajinách V4 a vo svete	48
5 Záver	52
6 Zoznam použitej literatúry	58

Zoznam tabuliek

Tabuľka 01	Vývoj výmery plôch poľnohospodárskej pôdy a ornej pôdy v tis. ha vo vybraných krajinách a zoskupeniach krajín v rokoch 2004-2008	30
Tabuľka 02	Vývoj plôch obilnín v krajinách V4 v tis. ha	31
Tabuľka 03	Produkcia obilnín v krajinách V4 v tis. ton	32
Tabuľka 04	Priemerné úrody obilnín v krajinách V4 v decitonách na ha (100 kg/ha)	33
Tabuľka 05	Vývoj plôch pšenice v krajinách V4 v tis. ha	35
Tabuľka 06	Produkcia pšenice v krajinách V4 v tis. ton.....	35
Tabuľka 07	Priemerné úrody pšenice v krajinách V4 v decitonách na ha (100 kg/ha).....	36
Tabuľka 08	Produkcia pšenice v EU-27 a vo svete v tis. ton.....	37
Tabuľka 09	Vývoj plôch olejní v krajinách V4 v tis. ha	38
Tabuľka 10	Produkcia olejní v krajinách V4 v tis. ton.....	38
Tabuľka 11	Priemerné úrody olejní v krajinách V4 v decitonách na ha (100 kg/ha)	39
Tabuľka 12	Produkcia olejní v EU-27 a vo svete v tis. ton.....	40
Tabuľka 13	Vývoj plôch repky olejnej v krajinách V4 v tis. ha	41
Tabuľka 14	Produkcia repky olejnej v krajinách V4 v tis. ton.....	42
Tabuľka 15	Priemerné úrody repky olejnej v krajinách V4 v decitonách na ha (100 kg/ha)	43
Tabuľka 16	Produkcia repky olejnej v EU-27 a vo svete v tis. ton.....	43
Tabuľka 17	Vývoj plôch cukrovej repy v krajinách V4 v tis. ha	44
Tabuľka 18	Produkcia cukrovej repy v krajinách V4 v tis. ton.....	45
Tabuľka 19	Hektárové úrody cukrovej repy v krajinách V4 v decitonách na ha (100 kg/ha).....	45
Tabuľka 20	Produkcia cukrovej repy v EU-27 a vo svete v tis. ton.....	46
Tabuľka 21	Produkcia mlieka v krajinách V4 v tis. ton.....	47
Tabuľka 22	Produkcia mlieka v EU-27 a vo svete v tis. ton.....	48
Tabuľka 23	Ceny mäkkej pšenice v krajinách V4 v EUR za 100 kg	49
Tabuľka 24	Ceny cukrovej repy v krajinách V4 v EUR za tonu.....	49
Tabuľka 25	Ceny surového kravského mlieka v krajinách V4 v EUR za 100 kg.....	50
Tabuľka 26	Svetové ceny vybraných poľnohospodárskych komodít v USD/t.....	50

Zoznam použitých skratiek a značiek

CAP	Common Agriculture Policy (Spoločná poľnohospodárska politika EU)
CEFTA	Central European Free Trade Agreement (Stredoeurópska dohoda o slobodnom obchode)
COCERAL	European association representing trade in cereals, oilseeds (Združenie obchodníkov s obilím)
CZ	Česká republika
dt	merná jednotka decitona (1 dt = 100 kg)
EC/EK	European Commission (Európska komisia)
EHS	Európske hospodárske spoločenstvo
ES	Európske spoločenstvo
EU	European Union (Európska únia)
EUR	mena Euro
EUROSTAT	Štatistický úrad EU
FAOSTAT	Štatistický úrad FAO
FAO	Food and Agricultural Organization of the United Nations (Organizácia Spojených národov pre výživu a poľnohospodárstvo)
GDP	Gross Domestic Product (Hrubý domáci produkt)
ha	hektár
HUN	Maďarská republika
IMF	International Monetary Fund (Medzinárodný menový fond)
kg	merná jednotka kilogram
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development (Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj)
UNO/OSN	United Nations Organisation (Organizácia Spojených národov)
PL	Poľská republika
p. p.	poľnohospodárska pôda
SK	Slovenská republika
t	merná jednotka tona (1 t = 1000 kg)
tis.	tisíc
USD	mena Americký dolár
VÚEPP	Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva
V4	Vyšehradská skupina (členovia - Česká republika, Maďarská republika, Poľská republika, Slovenská republika)
WTO	World Trade Organization (Svetová obchodná organizácia)

Úvod

Poľnohospodárstvo plní dôležitú úlohu v zabezpečení výživy ľudstva, poskytuje krmoviny pre živočíšnu výrobu, zároveň poskytuje suroviny pre rôzne odvetvia priemyselnej výroby. V posledných rokoch zažilo niekoľko závažných otrasov v podobe rekordných cien ropy, poklesu amerického dolára, vysokých cien komodít, strachu o potravinovú bezpečnosť a následných obmedzení obchodu. Keďže sa po prepuknutí finančnej a hospodárskej krízy plne prejavilo, aké je citlivé prepojenie národných ekonomík vplyvom globalizácie a internacionalizácie, je relatívne ťažké prognózovať vývoj trhu s agrokomoditami, ktorý je ovplyvňovaný mnohými faktormi, v súčasnosti napr. dĺžkou trvania vojenskej operácie v Líbyi, nárastom dopytu po bázických komoditách v severnej Afrike, Blízkom a Strednom Východe, zemetrasením v Japonsku a následnými prívalovými vlnami tsunami v danej oblasti. Je len samozrejmé, že aj trhy s agrokomoditami v krajinách V4 sú ovplyvňované súčasnými tendenciami na svetových trhoch s poľnohospodárskymi komoditami. Predložená diplomová práca je zameraná na monitorovanie vývoja plôch, produkcií, úrod a cien vybraných agropotravinárskych komodít v rámci krajín Vyšehradskej skupiny, členmi tohto zoskupenia sú štáty – Česká republika, Maďarská republika, Poľská republika, Slovenská republika, následne sa analyzovala situácia v EU-27 i vo svete a to v období rokov 2004 až 2009, resp. 2010. Pre analýzu sa zvolili nasledovné komodity – pšenica, repka olejná, mlieko a cukrová repa.

1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky

1.1 Ekonómia a ekonomika

Veľa ekonómov vedie spor ohľadom charakteru ekonómie, či ide o spoločenskú alebo formálne logickú vedu, ekonómovia majú rozdielne názory na spôsob riadenia ekonomiky štátom, na to, aké sú úlohy vlády v ekonomike. Ekonomické otázky ovplyvňujú každodenný život človeka i celej spoločnosti a aj preto nie je jednoduché vymedziť predmet skúmania ekonómie, pretože predmet skúmania ekonomickej vedy má široký záber.

*Ekonómia je veda o voľbe, ako sa spoločnosť rozhoduje využívať vzácne zdroje, ktoré môžu mať alternatívne použitie, na výrobu užitočných tovarov a služieb a ako ich rozdeľuje medzi rozličné skupiny obyvateľstva.*¹ **Ekonómia** pochádza z gréckeho slova *oikonomos*, skladajúceho sa zo slov *oikos* (dom) a *nomos* (pravidlo, zákon), pričom prvýkrát použil tento pojem grécky vojvodca a historik Xenofón (430-354 pred n. l.) (Árendáš, 2007, s. 2). Ekonómia má celý rad disciplín, ktoré je možné klasifikovať z rôznych hľadísk, rozlišujeme **všeobecnú ekonomickú teóriu**, ktorá sa ďalej člení do viacerých historických etáp, ekonomických škôl či myšlienkových smerov, rozlišujeme **pozitívnu** a **normatívnu ekonómiu**, z ktorých prvá menovaná prijíma ekonomickú realitu takú, aká je, opisuje a charakterizuje ekonomické javy, okolnosti i vzťahy v ekonomike, konštatuje fakty ekonomického života, naproti tomu normatívna ekonómia poukazuje na to, aký stav by ekonomika mala dosahovať, opiera sa o hodnotové úsudky a etické pohľady na realitu ekonomického života, ktoré sú východiskom k zovšeobecňujúcim záverom. Ekonómia sa tiež delí na **mikroekonómiu** a **makroekonómiu**, ktorá skúma fungovanie ekonomiky ako celku, analyzuje ekonomický systém, nerovnovážne stavy v trhovom systéme, vníma ekonomickú realitu z pohľadu celého národného hospodárstva a zaoberá sa agregátnymi veličinami, mikroekonómia naopak študuje správanie sa jednotlivých subjektov trhu na čiastkových trhoch i to, ako optimalizujú svoju ekonomickú situáciu, zároveň analyzuje faktory, na

---

¹ LISÝ, J. a kol. 2007. *Ekonómia v novej ekonomike*. 2. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2007. s. 33. ISBN 978-80-8078-164-4

základe ktorých sa subjekty trhu (domácnosti, jednotlivci, podniky atď.) rozhodujú pri určitých podmienkach, situáciách na trhu.

Ekonomiku môžeme chápať ako národné hospodárstvo, resp. ako celistvý súbor všetkých ekonomických činností daného štátu, predstavuje súhrn činností v jednotlivých odvetviach národného hospodárstva zameraných na materiálne udržiavanie a zabezpečovanie ľudského života, teda ide o činnosti, prostredníctvom ktorých sa vyrábajú, rozdeľujú, vymieňajú a spotrebúvajú úžitkové hodnoty v spoločnosti. Taktiež rozlišujeme viaceré typy ekonomického zriadenia štátu, napr. **centrálne riadená ekonomika, trhovú a zmiešanú ekonomiku**. Ekonómovia zastávajú rozdielne názory na otázky stabilizácie ekonomiky, resp. aký zvoliť prístup na riešenie problémov nestability ekonomického systému. Podľa vnímania úlohy trhového mechanizmu v ekonomike sa vyčlenili dva základné prístupy k riešeniu tejto problematiky a to **liberalizmus** a **intervencionizmus**. Makroekonómovia zastávajúci liberálny prístup sú presvedčení, že ekonomika je schopná samočinne dosiahnuť rovnovážny stav a naprávať makroekonomické poruchy a vláda štátu má vytvárať len rámec a pravidlá pre fungovanie ekonomiky, intervencionistické názory naproti tomu poukazujú na potrebu štátnych zásahov do ekonomiky, lebo trhový mechanizmus nie je schopný plne zaistiť využívanie zdrojov. Štát, resp. vláda riadi ekonomiku prostredníctvom stanovených hospodársko-politických cieľov a nástrojov hospodárskej politiky, prostredníctvom ktorých je možné pôsobiť na makroekonomickú ale aj mikroekonomickú oblasť hospodárstva. **Hospodárska politika** využíva znalosti ekonomických zákonov na dosiahnutie plánovaných národohospodárskych cieľov. *Hospodárskou politikou nazývame všetky opatrenia štátu v určitom období, ktoré majú ovplyvňovať hospodársky život krajiny. Hospodárska politika sa vymedzuje ako súhrn cieľov, nástrojov, rozhodovacích procesov a opatrení štátu v jednotlivých oblastiach ekonomiky.*²

---

² LISÝ, J. a kol. 2007. *Ekonomika v novej ekonomike*. 2. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2007. s. 473. ISBN 978-80-8078-164-4

1.2 Dopyt, ponuka a trh

Ekonomická teória sa pracuje s pojmami ako sporenie, investovanie, dane a vládne výdavky, inflácia, menové kurzy, cena, dopyt, ponuka, trh, spotrebiteľ či výrobca, predajca, hovorí o krivkách ponuky a dopytu, o stave rovnováhy na trhu, resp. o nerovnovážnych stavoch ako o prebytku či nedostatku, taktiež analyzuje vplyv vládnych rozhodnutí na trh, napr. povolenie importu, daňový efekt, zavedenie cenového stropu a cenového prahu, exportných dotácií alebo dovoznej kvóty, cla, hľadá odpovede na otázku ako fungujú trhy.

*Trh predstavuje mechanizmus realizácie záujmov jednotlivých trhových subjektov, t. j. mechanizmus, prostredníctvom ktorého kupujúci a predávajúci na seba navzájom pôsobia, aby určili ceny a množstvá tovarov.*³ **Trh** môže mať rôzne formy, rozoznávame trhy medzinárodné, národné, regionálne a lokálne, taktiež rozlišujeme trh výrobných faktorov, trh tovarov a služieb, finančný trh, hovoríme o burzách cenných papierov, komoditných burzách atď.

*Dopyt predstavuje množstvo statku, ktoré sú kupujúci ochotní kúpiť v závislosti od ceny. Dopyt po tovare a službe tvorí súhrn relatívne samostatných rozhodnutí spotrebiteľov o požadovanom množstve a kvalite v závislosti od cien.*⁴ Medzi faktory, ktoré významnou mierou ovplyvňujú **dopyt** po určitom tovare, radíme cenu daného tovaru, príjem spotrebiteľa a charakter daného tovaru, či sa jedná o tovar superior alebo inferior, ceny ostatných tovarov a to, či ide substitúty alebo komplementy, preferencie spotrebiteľa, očakávania budúcej ceny. *Agregátny dopyt predstavuje objem celkových plánovaných výdavkov na nákup produktu danej ekonomiky pri určitej cenovej hladine. Krivka agregátneho dopytu zobrazuje vzťah medzi množstvom tovarov a služieb, ktoré sú ekonomické subjekty (domácnosti, podniky, vláda a zahraničie) ochotné kúpiť na rôznych úrovniach cenovej hladiny.*⁵ Medzi determinanty, ktoré vedú k zmenám, posunom krivky agregátneho dopytu, zahŕňame zmeny v cenovej hladine, úrokovú mieru, vládne nákupy tovarov a služieb, celkové bohatstvo, populáciu, očakávanie budúcich ziskov, dane a transferové platby, zahraničný výmenný kurz.

---

³ LISÝ, J. a kol. 2007. *Ekonomía v novej ekonomike*. 2. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2007. s. 75. ISBN 978-80-8078-164-4

⁴ LISÝ, J. a kol. 2007. *Ekonomía v novej ekonomike*. 2. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2007. s. 89. ISBN 978-80-8078-164-4

⁵ ÁRENDÁŠ, M. 2007. *Makroekonomía I*. Nitra : SPU v Nitre, 2007. s. 39-40. ISBN 978-80-8069-914-7

*Ponuka vyjadruje množstvo statkov, ktoré sú predávajúci ochotní predať v závislosti od ceny. Ponuka je súhrn relatívne samostatných rozhodnutí výrobcov o množstve vyrobených tovarov a poskytnutých služieb pri určitej cene.*⁶ Medzi determinanty **ponuky** určitého tovaru na trhu patria napr. cena tovaru, technológia, ceny vstupov do výroby, ceny podobných tovarov, očakávania výrobcov o budúcej cene tovaru. *Agregátna ponuka vyjadruje vzťah medzi agregátnym množstvom ponúkanej produkcie a cenovou hladinou. Agregátna ponuka je teda súhrn peňažnej hodnoty všetkých tovarov a služieb, ktoré ekonomika produkuje.*⁷ Na krivku agregátnej ponuky vplývajú faktory – pracovná sila, kapitálové zásoby, ľudský kapitál, surovinové zdroje, zmeny v štruktúre reálneho GDP, stimuly, podnebie.

1.3 Zahraničný a svetový obchod

Krajiny produkujú tovary a služby nielen pre potreby svojho domáceho trhu ale aj pre potreby obchodovania s ostatnými krajinami.

Zahraničný obchod je časť sféry obehu tovarov a služieb, ktorá predstavuje výmenu so zahraničím. Zahraničný obchod krajiny tvorí export (vývoz) a import (dovoz), pričom súčet ich hodnôt za určité časové obdobie tvorí obrat zahraničného obchodu. *Zahraničný obchod sa týka výlučne iba jednej krajiny alebo skupiny krajín k ostatným krajinám sveta. V komoditnej štruktúre zahraničného obchodu sa odráža hospodárska štruktúra krajiny. Vo vývoze prevažuje tovar, ktorý sa v krajine vyrába a v dovoze, naopak, hotové výrobky alebo suroviny, ktorých má krajina nedostatok, resp. súčiastky vyrobené v rámci medzinárodnej špecializácie výroby.*⁸ Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu štátu závisí od faktorov ako sú napr. historické väzby (bývalé metropoly a kolónie), geografická poloha štátu, politická orientácia krajiny, komoditná štruktúra zahraničného obchodu štátu.

---

⁶ LISÝ, J. a kol. 2007. *Ekonomía v novej ekonomike*. 2. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2007. s. 93. ISBN 978-80-8078-164-4

⁷ ÁRENDÁŠ, M. 2007. *Makroekonómia I*. Nitra : SPU v Nitre, 2007. s. 44. ISBN 978-80-8069-914-7

⁸ LIPKOVÁ, Ľ. a kol. 2009. *Svetová ekonomika – Vybrané témy*. Bratislava : EKONÓM, 2009. s. 12. ISBN 978-80-225-2744-6

Pojem **medzinárodný obchod** zahŕňa zahraničný obchod niekoľkých krajín, napr. ak sú krajiny členmi niektorých integračných zoskupení. Ku globalizácii a internacionalizácii hospodárskeho života prispievajú jednotlivé štáty i medzinárodné ekonomické organizácie, napr. OECD, Svetová banka, Svetová obchodná organizácia (WTO), IMF a mnohé ďalšie, k subjektom medzinárodných vzťahov zaradujeme aj regionálne integračné zoskupenia, ako napr. V4, Stredoeurópska dohoda o slobodnom obchode (CEFTA) a iné. **Svetový obchod** predstavuje súhrn zahraničného obchodu všetkých krajín, ktoré sú zapojené do svetovej deľby práce, resp. zahŕňa tovarové toky medzi všetkými krajinami sveta. Podľa WTO by sa mal svetový obchod riadiť princípmi výhodnými pre všetky národné ekonomiky sveta. *Základ multilaterálneho obchodného systému WTO tvorí niekoľko princípov – obchod bez diskriminácie, voľnejší obchod, spravodlivý obchod, predvídateľnosť a transparentnosť, podpora rozvoja a ekonomických reforiem.*⁹

Štúdiom medzinárodných ekonomických vzťahov sa zaoberalo mnoho významných ekonómov, napr. A. Smith, D. Ricardo, P. Samuelson, E. Heckscher, B. Ohlin, W. Leontief, J. M. Keynes, P. Krugman a ďalší. Teórie medzinárodného obchodu analyzujú medzinárodný pohyb tovarov a služieb, pohyb výrobných faktorov, práce a kapitálu. **Teórie medzinárodného obchodu** môžeme z chronologického hľadiska rozdeliť do štyroch základných kategórií – merkantilizmus, klasické teórie, neoklasické a keynesovské teórie, nové teórie (Lipková a kol., 2009, s. 19-20).

Merkantilizmus (16. storočie - polovica 18. storočia) býva označovaný aj ako predklasické obdobie, tento teoretický prúd sa zaoberal len čiastkovými problémami ekonómie, napr. inflácia, za zdroj bohatstva krajiny považoval obchod s drahými kovmi a ich akumuláciu v krajine. **Klasické teórie medzinárodného obchodu** (koniec 18. storočia - polovica 19. storočia) považujú za zdroj bohatstva krajiny prácu. Ekonómovia tejto doby sa zaoberali deľbou práce a jej špecializáciou, hlásali slobodu obchodu a boli proti uplatňovaniu protekcionistických opatrení štátu, napr. Smithova teória absolútnych nákladov, Ricardova teória komparatívnych nákladov. V ponímaní tejto teórie je medzinárodný obchod založený na medzinárodnej deľbe práce. **Neoklasické a keynesovské teórie** (koniec 19. storočia - polovica 20. storočia) tvrdia, že zdrojom bohatstva krajiny sú všetky tri výrobné faktory a medzinárodný obchod potom spočíva

---

⁹ POKRIVČÁK, J. 2008. *Medzinárodná ekonomika (1.časť)*. Nitra: SPU v Nitre, 2008. s. 98-99. ISBN 978-80-552-0013-2

v efektívnom využívaní rôznej kombinácie výrobných faktorov v rôznych štátoch sveta, teórie vysvetľujú existenciu medziodvetvového a medzisektorálneho obchodu. V tejto ére vznikli najvýznamnejšie teórie medzinárodného obchodu ako napr. Heckscher-Ohlinova teoréma, Leontiefov paradox, Stolper-Samuelsonova teoréma, Keynesov princíp zahraničnoobchodného multiplikátora a dôchodkový vyrovnávací účinok. **Nové teórie medzinárodného obchodu** sa objavili v 70. rokoch 20. storočia v súvislosti so zmenami komoditnej i teritoriálnej štruktúry svetového obchodu, riešia otázky spotrebiteľských preferencií a ich vplyv na medzinárodný obchod, vnútroodvetvový obchod, postavenie rozvojových krajín v medzinárodnom obchode a mnohé ďalšie problémy, radíme sem napr. Krugmanovu teóriu vnútroodvetvového medzinárodného obchodu, Vernonovu teóriu medzinárodného životného cyklu produktu.

1.4 Potraviny - kvalita a potravinová bezpečnosť

Potraviny sú hlavným zdrojom výživovo dôležitých látok a taktiež aj hlavným zdrojom energie. Každý jednotlivec sa zaujíma o kvalitu a bezpečnosť potravín, každý z nás má určitú predstavu o požiadavkách na výživnú hodnotu potravín, ich senzorickú i hygienickú kvalitu, samotnú zdravotnú hodnotu, cenovú úroveň.

*Všetko, čo slúži na výživu ľudí, označujeme pojmom potrava. Lidskou potravou sú požívatiný – potraviny, pochutiny, nápoje.*¹⁰

Potraviny z pohľadu zdravotného rizika rozlišujeme na zdravotne neškodné, zdraviu škodlivé, skazené a falšované, z pohľadu kvality suroviny a spôsobu spracovania ich členíme na biopotraviny, potraviny nového typu (GMO), funkčné potraviny (Bojňanská a Čuboň, 2003, s. 18-19).

Podolák a kol. (2007, s. 84) podľa frekvencie spotreby a používania rozlišuje tri skupiny potravín – základné potraviny (chlieb, mlieko, zemiaky), sekundárne potraviny (hruška, melón, šošovica), periférne/okrajové potraviny (avokádo, artičoky). Ďalej uvádza, že s rastom príjmov obyvateľstva sa menia individuálne preferencie v smere zvýšenia záujmu o sekundárne a periférne potraviny.

---

¹⁰ BOJŇANSKÁ, T. – ČUBOŇ, J. 2003. *Tovaroznalectvo*. 2. vyd. Nitra : SPU v Nitre, 2003. s. 18. ISBN 80-8069-254-8

Pod **akosťou potraviny** rozumieme súbor vlastností, ktorými je daná požívatina/potravina schopná uspokojiť skutočné i predpokladané požiadavky konzumenta. Kretter (2005, s. 50) všeobecne člení kvalitu na vonkajšiu kvalitu (vzhľad, forma), procesnú kvalitu (spôsob výroby, balenie, doprava), vnútornú kvalitu (obsah živín, vitamínov a minerálnych látok). Klimeková a Lehocká (2003, s. 84-85) definujú kvalitu ako kvalitu agronomickú (hnojenie i výživa rastlín, odrody, boj proti chorobám, škodcom, burinám, skladovanie úrody), kvalitu organoleptickú (chuť), rozlišujú taktiež kvalitu výživnú (obsah sušiny a základných živín) a kvalitu hygienickú (nitráty, reziduá pesticídov), zároveň hovoria o kvalite prostredia (biodiverzita fauny a flóry) a definujú aj kvalitu technologickú (možnosť spracovania suroviny na potravinársky výrobok požadovanej kvality).

Angelovičová (2009) uvádza možné **riziká** pri produkcii surovín a potravín rastlinného a živočíšneho pôvodu, sú to pôda (sledovanie kontaminácie potravín, poľnohospodárskej prvovýroby, sledovanie lovej zveri a rýb, kontrola a monitoring cudzorodých látok, degradácie pôdy), voda (ochrana vodných zdrojov, kvalita povrchových vôd, kontrola kvality pitnej vody), ovzdušie (úroveň znečistenia ovzdušia, prašnosť a emisie), krmivá (zásady HACCP).

Potravinová bezpečnosť by mala byť prvoradou úlohou ktoréhokoľvek štátu na svete. Jedná sa vlastne o vytváranie štátnych rezerv základných potravinových surovín, ako sú napr. obilie, cukor, mäsové konzervy, pitná voda atď. *Potravinová bezpečnosť je súhrn všetkých základných potravinových surovín a pitnej vody na zachovanie dlhodobého zabezpečenia potrieb obyvateľstva, ako aj na pokrytie jeho potrieb v čase núdze. Problém vytvorenia a zachovania potravinových zásob a udržania si následne potravinovej bezpečnosti súvisí s viacerými ďalšími ovplyvňujúcimi faktormi – rastom populácie, chorobnosťou, vojenskými konfliktami, záujmami zahraničných investorov atď.*¹¹ Najmä rozvojové krajiny majú problémy s dodržiavaním hygieny, so zabezpečením základnej zdravotnej starostlivosti i dostatočného množstva potravín pre obyvateľstvo. FAO upozorňuje na fakt, že humanitárna pomoc svetových veľmocí by mala byť orientovaná na podporu rastu a rozvoja v chudobných krajinách s cieľom zlepšiť príjmy obyvateľstva a zvýšiť tak ich kúpnu silu. Potravinovou bezpečnosťou rozvojových krajín sa zaoberá niekoľko medzinárodných organizácií, napr. OSN, IMF, FAO, Svetová banka. V súčasnosti si aj samotné rozvojové štáty chcú navzájom

---

¹¹ LIPKOVÁ, E. a kol. 2009. *Svetová ekonomika – Vybrané témy*. Bratislava : EKONÓM, 2009. s. 241. ISBN 978-80-225-2744-6

pomôcť a vytvoriť svoje vlastné systémy potravinovej bezpečnosti, príkladom je vytvorenie Potravinovej banky Združenia krajín Južnej Ázie (SAARC FOOD BANK – South Asian Association for Regional Cooperation), na ktorej sa dohodli na svojom poslednom samite v septembri 2008 alebo Africkej potravinovej banky (AFRCR – African Food Crisis Response).

V rámci EU sa založil Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA – European Food Safety Authority), ktorého hlavnými cieľmi sú – prispievať k zvýšeniu úrovne ochrany zdravia ľudí, ochrana zdravotného stavu a dobrých životných podmienok zvierat, ochrana rastlín a životného prostredia, poskytovať nezávislé informácie a hlásenia o rizikách týkajúcich sa všetkých pokrytých oblastí, zabezpečiť zvýšenú funkčnosť vnútorného trhu vytvorením integrovaného systému vedeckej a technickej podpory pre legislatívu a politiku EU.

1.5 Trh s agrokomoditami

Poľnohospodárstvo ako sektor hospodárstva preukazuje pozoruhodnú odolnosť aj napriek súčasnej nestabilnej situácii na svetovom trhu. Je relatívne ťažké prognózovať vývoj trhu s agrokomoditami, ktorý je ovplyvňovaný mnohými faktormi, v súčasnosti napr. dĺžkou trvania vojenskej operácie v Líbyi, nárastom dopytu po základných komoditách v severnej Afrike, Blízkom a Strednom Východe, zemetrasením v Japonsku a následnými prívalovými vlnami tsunami v danej oblasti.

V roku 2008 vyvrcholila **potravinová kríza** a mnohí ekonómovia ju porovnávajú s predchádzajúcou potravinovou krízou v 70. rokoch 20. storočia. *Obe boli vyvolané v dôsledku nepriaznivých klimatických prejavov (počasie) a ropných šokov a vyústili do poklesu produkcie, pričom ale svetový dopyt sa neustále zvyšuje vplyvom populačného rastu v rozvojových krajinách. Zásadný rozdiel však spočíva v tom, že kým v 70. rokoch kríza vznikla na strane ponuky, v súčasnosti ide práve o faktory dopytu (najmä rastúci dopyt po biopalivách). Kríza z roku 2008 bola šokujúca aj preto, lebo do roku 2006 pretrvávalo obdobie tzv. lacných potravín, v porovnaní s úrovňou v 70. rokoch.*¹²

---

¹² OBADI, S. M. 2010. *Analýza determinantov pohybu cien primárnych komodít na svetových trhoch*. In *Ekonomický časopis*, roč. 58, 2010, č. 10, s. 1061, ISSN 0013-3035

V súčasnosti svetový trh bojuje s rozkolísanosťou v zásobovaní potravinami a prevahou dopytu nad ponukou. Je tu niekoľko základných faktorov, ktoré dlhodobo ovplyvňujú trhy, z pohľadu uplynulého roka sú to najmä záplavy a sucho, ktoré ničili úrodu svetových top-producentov obilnín, čo sa následne prejavilo na ich nižšej produkcii, ako aj klesajúcich zásobách, čo následne zdvihlo ceny základných agrokomodít. K výraznému zvýšeniu cien došlo medzi rokmi 2006 a 2008, čo spôsobilo následne takmer zdvojnásobenie svetových cien potravín a očakáva sa, že ceny zostanú na vyššej úrovni aj pri súčasnom poklese cien komodít v roku 2010. K súčasnému poklesu cien viedli mnohé faktory, po prvé to bola zmena správania sa investorov, ktorí pre nevyočítateľnosť situácie i obrovskú nestabilitu na Blízkom a Strednom Východe (Jemen, Bahrajn, Saudská Arábia) presmerovali investície z agrokomodít na iné komodity, najmä na ropu. Viedlo ich k tomu zvýšenie napätia v Líbyi, čo značne rozkolísalo trhy. Ďalším faktorom, ktorý ovplyvňoval ceny agrokomodít, bol klesajúci dopyt po pšenici v štátoch severnej Afriky a Blízkeho východu, k poklesu cien poľnohospodárskych komodít viedlo aj to, že došlo k oslabeniu vplyvu špekulatívneho kapitálu. Pokles cien agrokomodít bol spôsobený aj očakávaným poklesom dopytu po obilninách v dôsledku zemetrasenia v Japonsku.

Svetové zásoby potravín klesli v posledných dvoch rokoch na kriticky nízku úroveň, a to zo zásob na jeden rok, ako to bolo po druhej svetovej vojne, len na 57-dňovú zásobu v roku 2007 a iba na 40-dňovú zásobu v roku 2008. Problémy s potravinami si vyžadujú opatrenia s cieľom na zvyšujúci sa dopyt a zlepšenie ich kvality, znižovanie nákladov a zabezpečovanie väčšej udržateľnosti. S týmto cieľom sa očakáva revízia politík v záujme zlepšenia výrobných postupov, riadenia zásob a regulácie svetových trhov. Celosvetová pozornosť v posledných rokoch je zameraná na otázky alternatívnych zdrojov energie, a to rovnováhy vo výrobe biopalív v kontexte so zásobami potrebných potravín na celosvetovej úrovni.¹³

Podľa spoločného Výhľadu OECD a FAO pre poľnohospodárstvo na roky 2009-2018¹⁴ prevláda v súčasnosti bezprecedentný medzinárodný záujem o problematiku bezpečnosti a dostupnosti potravín. To vôbec nie je prekvapujúce vzhľadom k tomu, že

---

¹³ SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE 2009 (stav za rok 2008). [online]. [cit. 19.02.2011]. s. 2. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/ZS/zs09.pdf>>

¹⁴ OECD-FAO AGRICULTURAL OUTLOOK 2009-2018. [online]. [cit. 09.04.2011]. Dostupné na internete: <http://www.fao.org/es/esc/common/ecg/599/en/OECD_Highlights.pdf>

celkový počet podvyživených ľudí vo svete dosiahol 963 miliónov v roku 2008, čo je takmer 15% svetovej populácie. Základnou obavou plynúcou z problematiky bezpečnosti potravín je, či priemysel bude vôbec schopný uspokojiť rastúci dopyt po potravinách spojený s projekciou svetovej populácie na úroveň 9 miliárd do roku 2050. Southgate Jr., Graham, Tweeten (2007) rozoberali problematiku tendencií vývoja svetovej populácie. Poukázali na fakt, že demografický vývoj takmer vo všetkých krajinách sveta rastie ale pomalším tempom, je to dané zlepšovaním životných podmienok obyvateľstva v rozvinutých štátoch, starnutím populácie a zvýšeným používaním kontraceptív. Poukázali aj na fakt, že ženy z rozvojových krajín v súčasnosti majú menej detí oproti priemeru ako tomu bolo za čias ich matiek či starých matiek. A práve aj z tohto pohľadu sa rast svetovej populácie spomaľuje, aj keď svoju rolu tu hrá aj úroveň mortality detí. Napriek tomu sa nedá povedať, že by sa dopyt po potravinách v blízkej dobe stabilizoval, pretože ak sa životné podmienky ľudstva budú naďalej zvyšovať, priemerná spotreba bude taktiež rásť. Southgate Jr., Graham, Tweeten (2007, s. 34) odhadujú, že v polovici 21. storočia bude dopyt po potravinách najmenej 50% nad súčasnou úrovňou dopytu. Nedávne analýzy FAO poukázali na fakt, že dostupnosť potravín v rozvojových krajinách bude potrebné zvýšiť takmer o 60% do roku 2030 a zdvojnásobiť do roku 2050, čo zodpovedá 42%-nému a 70%-nému rastu globálnej produkcie potravín. Odhaduje sa, že chudobní ľudia v rozvojových krajinách v niektorých prípadoch vydávajú na potraviny až 80% zo svojich skromných príjmov, pričom sa očakáva postupný nárast príjmov obyvateľov v týchto krajinách a s tým je spojené pomalé spetrovanie stravy smerom od základných potravín k rastúcemu podielu mäsitých jedál a spracovaných potravín, v ktorých sa budú vyskytovať najmä živočíšne a mliečne produkty.

Zároveň si FAO kladie otázku, či je vôbec poľnohospodárstvo schopné uspokojiť rastúci dopyt po potravinách. Ako uvádzajú Southgate Jr., Graham, Tweeten (2007, s. 66) nárast ponuky potravín sa zvýšil spolu s rastúcim dopytom po potravinách vyplývajúcim z demografického rastu a zlepšujúcich sa životných podmienok.

Strana ponuky má ale svoje obmedzenia, ide vlastne o tri kritické faktory ponuky, a to množstvo vhodnej ornej poľnohospodárskej pôdy a poľnohospodárska produktivita, zmeny klímy i dostatok vody na zavlažovanie polí. Cesta ku zvýšeniu poľnohospodárskej produkcie vedie cez technologické inovácie, špecializáciu, pričom rozhodujúci vplyv majú investície a politické prístupy, ktoré by mali byť riadené a uplatňované tak, aby sa zabezpečila budúca bezpečnosť potravín. Na druhej strane tu

stojá rastúce spoločenské obavy o životné prostredie plynúce z intenzifikácie poľnohospodárskej výroby a výrazného odlesňovania, obavy vzbudzuje aj využívanie technológií na produkciu geneticky modifikovaných potravín, sú tu obavy o kvalitu potravín.

Mnohé vlády sú naďalej znepokojené potenciálom opakovania značných otrasov kľúčových faktorov, ako sú ceny energií, výmenné kurzy alebo makroekonomický výkon kľúčových regiónov, ďalší rast cien ropy by mohol znamenať nárast vstupných a výrobných nákladov, čo by malo vplyv na ponuku plodín, ceny a toky obchodovania a posilnilo dopyt po surovinách na biopalivá (dopyt po pšenici, zrne, rastlinných olejoch a cukre). Ceny komodít zostávajú ťažko predvídateľné z dôvodu takých faktorov ako napr. budúci trend cien ropy, neistoty týkajúce sa počasia i makroekonomických faktorov, zmeny v oblasti politických zásahov a vývoj technológií druhej generácie.

1.6 Organizácia trhu s vybranými poľnohospodárskymi komoditami v EU

Existuje nespočetné množstvo nariadení platných v rámci EU dotýkajúcich sa problematiky poľnohospodárstva a potravinárstva, legislatívy CAP i zákonov uplatňovaných v rámci národnej legislatívy jednotlivých členských krajín EU. Preto sa táto kapitola zameria len na stručné vymenovanie základnej legislatívy platnej v EU zastrešujúcej organizáciu trhu vybraných agrokomodít. Sú to najmä tieto nariadenia – **Nariadenie rady (ES) č. 1290/2005** z 21. júna 2005 o financovaní Spoločnej poľnohospodárskej politiky, **Nariadenie komisie (ES) č. 1913/2006** z 20. decembra 2006, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá uplatňovania poľnohospodárskeho menového systému pre euro v poľnohospodárstve a ktorým sa menia a dopĺňajú určité nariadenia (ES), **Nariadenie Rady (ES) č. 1234/2007** z 22. októbra 2007 o spoločnej organizácii poľnohospodárskych trhov a o osobitných ustanoveniach pre určité poľnohospodárske výrobky (nariadenie o jednotnej spoločnej organizácii trhov), pre sektor obilnín sa uplatňuje od 1. júla 2008 v platnom znení, **Nariadenie Rady (ES) č. 72/2009** z 19. januára 2009 o úpravách spoločnej poľnohospodárskej politiky zmenením a doplnením viacerých nariadení (ES), **Zákon č. 543/2007 Z. z.** z 25.

októbra 2007 o pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpory v poľnohospodárstve a rozvoji vidieka v znení neskorších predpisov.

Platná legislatíva k agrárnemu trhu s obilninami zahŕňa tieto nariadenia – **Nariadenie Komisie (ES) č. 687/2008** z 18. júla 2008, ktoré stanovuje postupy pre preberanie obilnín platobnými agentúrami a intervenčnými agentúrami a stanovuje metódy analýzy pre určenie akosti obilnín, **Nariadenie Komisie (ES) č. 1881/2006** z 19. decembra 2006, ktorým sa ustanovujú maximálne hodnoty obsahu niektorých kontaminantov v potravinách, **Nariadenie Komisie (ES) č. 1126/2007** z 28. septembra 2007, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1881/2006, ktorým sa ustanovujú maximálne hodnoty obsahu niektorých kontaminantov v potravinách, pokiaľ ide o toxíny Fusarium v kukurici a vo výrobkoch z kukurice, **Nariadenie Komisie (ES) č. 428/2008 z 8. mája 2008** určujúce intervenčné centrá pre obilniny (kodifikované znenie), **Nariadenie Komisie (ES) č. 884/2006** z 21. júna 2006 o pravidlách uplatňovania nariadenia Rady (ES) č. 1290/2005, pokiaľ ide o financovanie intervenčných opatrení vo forme verejného skladovania Európskym poľnohospodárskym záručným fondom (EPZF) a zaúčtovanie operácií verejného skladovania platobnými agentúrami členských štátov (platnosť od 1.10.2006), **Nariadenie Komisie (ES) č. 127/2009** z 12. februára 2009, ktorým sa ustanovuje postup a podmienky pre predaj obilnín v držbe platobných alebo intervenčných agentúr (kodifikované znenie), **Nariadenie komisie (EHS) č. 3002/92** zo 16. októbra 1992 o ustanovení spoločných podrobných pravidiel na overovanie použitia, alebo miesta určenia intervenčných produktov, **Nariadenie komisie (EU) č. 1272/2009** z 11. decembra 2009, ktorým sa ustanovujú spoločné podrobné pravidlá vykonávania nariadenia Rady (ES) č. 1234/2007, pokiaľ ide o nákup a predaj poľnohospodárskych výrobkov v rámci verejnej intervencie (účinnosť od 5. 1. 2010, uplatňuje sa pre obilniny od 1.7.2010).

Platná legislatíva k agrárnemu trhu s olejninami obsahuje tieto základné nariadenia – **Nariadenie Komisie (ES) č. 1301/2006**, ktorým sa ustanovujú všeobecné pravidlá pre správu dovozných colných kvót pre poľnohospodárske produkty spracovaných prostredníctvom systému dovozných licencií, **Nariadenie Komisie (ES) č. 1345/2005** zo 16. augusta 2005, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá na uplatňovanie systému dovozných licencií v odvetví olivového oleja, **Smernica 2003/30/EC Európskeho parlamentu a Rady EU** z 8. mája 2003 o podpore využitia biopalív alebo iných obnoviteľných zdrojov pre dopravu, **Smernica Rady 2002/57/ES** z 13. júna 2002 o obchodovaní s osivom olejní a priadnych rastlín, **Nariadenie Rady (EHS) č. 2658/87**

z 23. júla 1987 o colnej a štatistickej nomenklatúre a o Spoločnom colnom sadzobníku v platnom znení.

Spoločná organizácia trhu EU s mliekom a mliečnymi výrobkami sa riadi nasledovnými nariadeniami, okrem už vyššie spomínaných, ide o **Nariadenie Komisie (EU) č. 1233/2009** z 15. decembra 2009, ktorým sa ustanovuje osobitné opatrenie na podporu trhu v mliekarenskom odvetví v platnom znení, **Nariadenie Komisie (ES) č. 595/2004** z 30. marca 2004, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá uplatňovania nariadenia Rady (ES) č. 1788/2003, ktorým sa stanovujú poplatky v sektore mlieka a mliečnych výrobkov v platnom znení, **Nariadenie Komisie (ES) č. 1468/2006** zo 4. októbra 2006, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 595/2004, **Nariadenie Komisie (ES) č. 228/2008** z 13. marca 2008, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 595/2004, pokiaľ ide o intenzitu kontrol dodávok a priameho predaja mlieka, **Nariadenie Komisie (ES) č. 258/2009** z 26. marca 2009 a **Nariadenie Komisie (ES) č. 793/2009** z 31. augusta 2009, ktorými sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 595/2004, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá uplatňovania nariadenia Rady (ES) č. 1788/2003, ktorým sa stanovujú poplatky v sektore mlieka a mliečnych výrobkov, **Nariadenie Rady (ES) č. 248/2008** zo 17. marca 2008, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1234/2007, pokiaľ ide o vnútroštátne kvóty na mlieko, **Nariadenie Komisie (ES) č. 416/2009** z 20. mája 2009 o rozdelení vnútroštátnych kvót na mlieko stanovených na obdobie rokov 2008/2009 v prílohe IX k nariadeniu Rady (ES) č. 1234/2007 na „dodávky“ a „priamy predaj“, **Nariadenie Rady (ES) č. 1038/2009** z 19. októbra 2009, ktorým sa ustanovuje výnimka z nariadenia (ES) č. 1234/2007 (nariadenie o jednotnej spoločnej organizácii trhov), pokiaľ ide o intervenčné obdobia pre maslo a sušené odtučnené mlieko v rokoch 2009 a 2010, **Nariadenie Komisie (ES) č. 657/2008** z 10. júla 2008, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá na uplatňovanie nariadenia Rady (ES) č. 1234/2007 pokiaľ ide o pomoc Spoločenstva pri poskytovaní mlieka a mliečnych výrobkov žiakom vo vzdelávacích inštitúciách v platnom znení, **Nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (ES) č. 852/2004** z 29. apríla 2004 o hygiene potravín v platnom znení, **Nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004** z 29. apríla 2004, ktorým sa ustanovujú osobitné hygienické predpisy pre potraviny živočíšneho pôvodu v platnom znení, **Nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (ES) č. 854/2004** z 29. apríla 2004, ktorým sa ustanovujú osobitné predpisy na organizáciu úradných kontrol produktov živočíšneho pôvodu určených na ľudskú spotrebu v platnom znení, **Nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004** z 29. apríla 2004

o úradných kontrolách uskutočňovaných s cieľom zabezpečiť overenie dodržiavania potravinového a krmivového práva a predpisov o zdraví zvierat a o starostlivosti o zvieratá v platnom znení.

Základná legislatíva EU týkajúca sa trhu s cukrom zahŕňa tieto nariadenia – **Nariadenie Rady (ES) č. 1782/2003** z 29. septembra 2003, ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá pre režimy priamej podpory v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zavádzajú niektoré režimy podpory pre poľnohospodárov, **Nariadenie Rady (ES) č. 320/2006** z 20. februára 2006, ktorým sa stanovuje dočasný režim pre reštrukturalizáciu cukrovarníckeho priemyslu v Spoločenstve a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1290/2005 o financovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky, **Nariadenie Komisie (ES) č. 493/2006** z 27. marca 2006, ktorým sa ustanovujú prechodné opatrenia v rámci reformy spoločnej organizácie trhu v sektore cukru, a ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia (ES) č. 1265/2001 a (ES) č. 314/2002, **Nariadenie Komisie (ES) č. 952/2006** z 29. júna 2006 o spôsoboch uplatňovania nariadenia Rady (ES) č. 318/2006 v súvislosti s riadením vnútorného trhu s cukrom a s režimom kvót, **Nariadenie Komisie (ES) č. 968/2006** z 27. júna 2006, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá implementácie nariadenia Rady (ES) č. 320/2006, ktorým sa stanovuje dočasný režim pre reštrukturalizáciu cukrovarníckeho priemyslu v Spoločenstve, **Nariadenie Rady (ES) č. 1260/2007** z 9. októbra 2007, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 318/2006 o spoločnej organizácii trhov v sektore cukru, **Nariadenie Rady (ES) č. 1261/2007** z 9. októbra 2007, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 320/2006, ktorým sa stanovuje dočasný režim pre reštrukturalizáciu cukrovarníckeho priemyslu v Spoločenstve, **Nariadenie Komisie (ES) č. 1264/2007** z 26. októbra 2007, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 968/2006, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá implementácie nariadenia Rady (ES) č. 320/2006, ktorým sa stanovuje dočasný režim pre reštrukturalizáciu cukrovarníckeho priemyslu v Spoločenstve, **Nariadenie Rady (ES) č. 1528/2007** z 20. decembra 2007, ktorým sa uplatňujú opatrenia na výrobky s pôvodom v určitých štátoch, ktoré sú súčasťou skupiny afrických, karibských a tichomorských (AKT) štátov, stanovené v dohodách, ktorými sa uzatvárajú alebo ktoré vedú k uzatvoreniu dohôd o hospodárskom partnerstve, **Nariadenie Rady (ES) č. 361/2008** zo 14. apríla 2008, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1234/2007 o vytvorení spoločnej organizácie poľnohospodárskych trhov a o osobitných ustanoveniach pre určité poľnohospodárske výrobky (nariadenie o jednotnej spoločnej organizácii trhov) – pre cukor platné od 1. 10. 2008, **Nariadenie Rady (ES) č.**

732/2008 z 22. júla 2008, ktorým sa uplatňuje systém všeobecných colných preferencií na obdobie od 1. januára 2009 do 31. decembra 2011 a ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia (ES) č. 552/97, (ES) č. 1933/2006 a nariadenia Komisie (ES) č. 1100/2006 a (ES) č. 964/2007, **Nariadenie Komisie (ES) č. 707/2008** z 24. júla 2008, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 952/2006 o spôsoboch uplatňovania nariadenia Rady (ES) č. 318/2006 v súvislosti s riadením vnútorného trhu s cukrom a s režimom kvót, **Nariadenie Komisie (ES) č. 828/2009**, ktorým sa na hospodárske roky 2009/2010 až 2014/2015 ustanovujú podrobné uplatňovacie pravidlá na dovoz a rafináciu výrobkov z cukru položky colného sadzovníka 1701 v rámci preferenčných dohôd, **Nariadenie Komisie (ES) č. 891/2009** z 25. septembra 2009, ktorým sa otvárajú colné kvóty Spoločenstva v sektore cukru a zabezpečuje ich správa.

2 Ciel' práce

Predložená diplomová práca sa zaoberá analýzou tendencií vývoja na svetovom trhu potravín, jej hlavným cieľom je poskytnúť základné informácie o trhu vybraných agrokomodít v krajinách združených v regionálnom integračnom zoskupení Vyšehradskej skupiny známom pod skratkou V4. K dosiahnutiu tohto cieľa sa pristúpi prostredníctvom naplnenia viacerých čiastkových cieľov.

Prvý cieľ sa zameria na analýzu tendencií vo vývoji plôch ornej poľnohospodárskej pôdy vo svete a v krajinách V4 i v EU-27.

Druhý cieľ analyzuje vývoj produkcie i vývoj osevných plôch obilnín so zameraním sa na pšenicu, popisuje vývoj priemerných hektárových výnosov v krajinách V4. Zároveň sa snaží odhadnúť budúcu úroveň produkcie v EU-27 a vo svete.

Tretí cieľ je zameraný na zhodnotenie trhu olejnín so zameraním sa na repku olejnú a prostredníctvom získaných údajov určiť tendencie vývoja do budúcnosti.

Štvrtý cieľ približuje pohľad na úroveň produkcie mlieka v krajinách Vyšehradskej skupiny, EU-27 ako celku i vo svete.

Piaty cieľ popisuje situáciu na trhu s cukrovou repou v krajinách V4, v EU-27 i vo svete, hodnotí úroveň produkcie, vývoj plôch a úrodnosti.

Šiesty cieľ analyzuje vývoj cien vybraných agrokomodít.

3 Metodika práce

Za účelom splnenia vytýčeného cieľa a k samotnému vypracovaniu diplomovej práce bolo potrebné získať podklady z viacerých informačných zdrojov.

Prvá časť metodologického postupu predstavovala preštudovanie viacerých slovenských i zahraničných publikácií, monografií i článkov v odborných časopisoch, ktoré sa podrobne venujú problematike agrárneho trhu i medzinárodnej ekonomiky. Mnohé informácie boli čerpané aj z internetových portálov, zo zdrojov na stránkach OECD, FAOSTAT, COCERAL, EUROSTAT, VÚEPP, mnohé údaje pochádzajú z internetových stránok Štatistických úradov jednotlivých krajín V4.

Druhá časť sa zamerala na rozbor získaných údajov, na vyhodnotenie údajov boli použité matematické prepočty. Pri spracovaní údajov bol použitý dostupný softvérový produkt Microsoft Office 2007 a jeho aplikácia Excel 2007. Pri vyhodnotení výsledkov boli použité metódy analýzy, syntézy, bola uplatnená komparácia údajov odzrkadľujúcich úroveň produkcie, poukazujúcich na vývoj pestovateľských plôch jednotlivých agrokomodít a ich cien. V záujme splnenia jednotlivých cieľov sa v rámci skúmania danej problematiky v krajinách V4 sledovalo obdobie rokov 2004 až 2010, prípadne z dôvodu nedostupnosti štatistických údajov len obdobie rokov 2004 až 2009. V rámci skúmania problematiky agrotrhu v zoskupení EU-27 a vo svete sa analyzovali údaje od roku 2004, resp. od roku 2006 po rok 2010, resp. sa v tejto diplomovej práci uvádzajú aj prognózované údaje na roky 2011 a 2012.

4 Vlastná práca

4.1 Tendencie vývoja plôch poľnohospodárskej pôdy a ornej pôdy v krajinách V4, EU-27 a vo svete

Z celosvetového pohľadu i z pohľadu EU-27 za posledné roky klesá výmera poľnohospodárskej pôdy. V roku 2008 sa celkovo vo svete využívalo na poľnohospodárske účely 4 883 697,72 tis. ha pôdy, v porovnaní s rokom 2004 ide o pokles o 42 166,58 tis. ha, pričom orná pôda v roku 2008 predstavovala 1 380 515,27 tis. ha, čo predstavuje zníženie výmery ornej p. p. oproti roku 2004 o 14 482,93 tis. ha. V rámci zoskupenia krajín EU-27 celková výmera poľnohospodárskej pôdy v roku 2008 predstavovala 184 852,16 tis. ha, z čoho orná pôda zaberala plochu 107 945,82 tis. ha.

Tabuľka 01 Vývoj výmery plôch poľnohospodárskej pôdy a ornej pôdy v tis. ha vo vybraných krajinách a zoskupeniach krajín v rokoch 2004-2008

Plocha v tis. ha/Rok	2004	2005	2006	2007	2008
Svet p. p.	4925864.30	4915774.70	4905022.55	4888757.10	4883697.72
Svet orná p. p.	1394998.20	1391825.90	1389157.65	1377482.00	1380515.27
EU-27 p. p.	189251.70	187807.00	187728.50	185958.30	184852.16
EU-27 orná p. p.	110345.90	109243.70	108981.60	108012.80	107945.82
CZ p. p.	4265.00	4259.00	4255.00	4249.00	4245.00
CZ orná p. p.	3055.00	3047.00	3040.00	3032.00	3026.00
HUN p. p.	5864.00	5863.00	5809.00	5807.00	5778.00
HUN orná p. p.	4598.00	4601.00	4597.00	4592.00	4573.00
PL p. p.	16327.00	15906.00	15957.00	16177.00	16154.00
PL orná p. p.	12610.00	12141.00	12368.00	12502.00	12571.00
SK p. p.	1934.00	1941.00	1939.00	1930.00	1937.00
SK orná p. p.	1393.00	1391.00	1378.00	1377.00	1382.00

Zdroj:

Dostupné na internete: <<http://faostat.fao.org/site/377/DesktopDefault.aspx?PageID=377#ancor4>>

[cit. 20.02.2011]

Poznámka: vlastné spracovanie

V súčasnosti prevláda v krajinách snaha hľadať nové plochy vhodné na konverziu za ornú pôdu (nielen z dôvodu narastajúcej svetovej populácie) so zreteľom na typ pôdy, podnebie, terén i podľa podmienok pôdy vo vzťahu k hlavnej plodine.

V rámci zoskupenia krajín V4 vývoj výmery poľnohospodárskej pôdy zaznamenal kolísavý trend, napr. v Maďarskej republike mierne klesala výmera p. p. z 5 864 tis. ha v roku 2004 na 5 778 tis. ha v roku 2008, pričom orná p. p. v roku 2008 zaberala rozlohu 4 573 tis. ha, naproti tomu v Poľskej republike po počiatočnom poklese plochy určenej na poľnohospodárske účely na prelome rokov 2004/2005 sa postupne zvyšovala výmera poľnohospodárskej pôdy na úroveň 16 154 tis. ha v roku 2008, pričom orná pôda zaberala plochu 12 571 tis. ha. V období rokov 2004 až 2008 sa vo vývoji plôch poľnohospodárskej pôdy v Českej republike a Slovenskej republike nezaznamenali výrazné zmeny, priemerná výmera poľnohospodárskej pôdy sa v Českej republike pohybovala na úrovni 4 254,60 tis. ha, pričom orná pôda v priemere za obdobie rokov 2004 až 2008 zaberala plochu 3 040 tis. ha, priemerná výmera p. p. na Slovensku predstavovala 1 936,20 tis. ha, pričom plocha ornej pôdy v sledovanom období dosahovala hodnoty v priemere 1 384,20 tis. ha.

4.2 Obilniny

Obilniny patria medzi najrozšírenejšie komodity. Majú široké hospodárske využitie nielen v potravinárstve, ale uplatňujú sa aj ako krmné obilie a využívajú sa aj v iných odvetviach. Hospodársky rok pre obilniny začína 01.07. príslušného roka a končí 30.06. nasledujúceho roka.

Tabuľka 02 Vývoj plôch obilnín v krajinách V4 v tis. ha

Krajina/Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZ	1609.40	1611.60	1532.00	1579.80	1552.70	1541.70	1459.50
HUN	3001.70	2933.50	2838.20	2765.00	2908.20	2882.10	2585.70*
PL	8377.30	8328.90	8381.10	8352.90	8598.80	8582.80	8478.70*
SK	819.10	799.80	740.00	784.40	799.40	768.00	707.00

Zdroj:

Dostupné na internete:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00006>> [cit. 19.02.2011]

Poznámka: (*) prechodné alebo odhadované hodnoty, vlastné spracovanie

Celkove v krajinách V4 došlo k poklesu výmery osevných plôch obilnín v porovnaní hospodárskych rokov 2009/2010 a 2010/2011. V hospodárskom roku 2010/2011 dosahovala celková osiata plocha obilnín v Slovenskej republike výmeru 707,0 tis. ha, čo znamená medziročný úbytok pestovateľských plôch o 7,94%, tzn. pokles o 61,0 tis. ha. Podľa predpokladaných prepočtov Eurostatu v hospodárskom roku 2010/2011 Poľská republika osiata obilninami ornú p. p. o výmere 8 478,7 tis. ha, čo predstavuje medziročné zníženie plochy o 104,1 tis. ha, v Maďarskej republike sa predpokladá osevná plocha obilnín o výmere 2 585,7 tis. ha, čo je pokles oproti predchádzajúcemu roku o 296,4 tis. ha. Podľa dostupných údajov Česká republika vyčlenila z ornej p. p. pre obilniny plochu o výmere 1 459,5 tis. ha, čo je oproti predchádzajúcemu hospodárskemu roku pokles o 5,33%.

Tabuľka 03 Produkcia obilnín v krajinách V4 v tis. ton

Krajina/Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZ	8783.40	7659.80	6386.10	7152.90	8370.00	7832.00	7043.60*
HUN	16769.70	16203.00	14459.60	9643.00	16830.70	13578.60	12291.70*
PL	29635.10	26927.80	21775.90	27142.80	27664.30	29826.60	27299.40*
SK	3793.20	3585.30	2928.80	2793.20	4137.00	3330.00	2648.20

Zdroj:

Dostupné na internete:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00031>> [cit. 19.02.2011],

Česká republika v číslech 2010 – ZEMĚDĚLSTVÍ. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/1409-10>>

Poznámka: (*) prechodné alebo odhadované hodnoty, vlastné spracovanie

V porovnaní hospodárskych rokov 2009/2010 a 2010/2011 došlo v krajinách V4 k poklesu produkcie obilnín, na zníženom objeme produkcie sa podieľal nielen pokles pestovateľských plôch ale aj nepriaznivé počasie počas celého vegetačného obdobia. V hospodárskom roku 2010/2011 dosiahla celková produkcia obilnín v Slovenskej republike hodnotu 2 648,2 tis. ton, čo predstavuje medziročné zníženie o 681,8 tis. ton, čo je pokles o 20,47%. V Maďarskej republike sa podľa predpokladaných prepočtov Eurostatu očakáva produkcia obilnín na úrovni 12 291,7 tis. ton, čo je pokles o 1 286,9 tis. ton (9,48%) oproti predchádzajúcemu roku, Poľská republika predpokladá produkciu obilnín na úrovni hodnoty 27 299,4 tis. ton, čo predstavuje medziročný

pokles o 8,47%. Česká republika odhaduje, že celková produkcia obilnín dosiahne hodnotu 7 043,6 tis. ton, čo znamená pokles o 788,4 tis. ton.

Tabuľka 04 Priemerné úrody obilnín v krajinách V4 v decitonách na ha (100 kg/ha)

Krajina/Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZ	54.6	47.5	41.7	45.3	53.7	50.8	48.3*
HUN	55.9	55.3	51	34.9	57.9	47.2	47.5*
PL	35.5	32.4	26.5	32.4	32.6	34.8	32.2*
SK	46.5	45.1	40	35.6	51.8	43.3	37.5*

Zdroj:

OBILNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2010, str.9. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2010/II.polrok/obilie2.pdf>>,

OBILNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2008, str.12. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2008/II.polrok/obilie2.pdf>>,

Česká republika v číslech 2010 – ZEMĚDĚLSTVÍ. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/1409-10>>,

Česká republika v číslech 2008 – ZEMĚDĚLSTVÍ. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/publ/1409-08-2008>>,

Statistical yearbook of agriculture 2009, str. 39. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_afe_statistical_yearbook_agriculture_2009.pdf>,

Agriculture in 2009, str. 75. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete:

<http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_af_agriculture_2009.pdf>,

Harvested area, total production and average yield of main field crops(1990–). [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete:

<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/eng/xstadat/xstadat_annual/i_omn007a.html?1082>

Poznámka: vlastné spracovanie, (*) vlastné prepočty hodnôt

Celkove sa v Slovenskej republike v hospodárskom roku 2010/2011 dosiahla priemerná úroda 37,5 decitony na hektár (100 kg/ha), čo bolo menej o 13,39% ako v predchádzajúcom roku. V Poľskej republike priemerná úroda obilnín dosahuje hodnoty 32,2 dt/ha, čo je pokles o 7,47% oproti minulému roku, v Maďarskej republike sa očakáva celková priemerná úroda obilnín na úrovni 47,5 decitony na hektár. Česká republika v hospodárskom roku 2010/2011 dosahuje hodnotu priemernej úrody 48,3 dt/ha, čo je pokles o 4,92%.

Podľa údajov zverejnených Coceral (december 2010 a marec 2011)¹⁵ bola produkcia obilnín v hospodárskom roku 2010/2011 v EU-27 na úrovni 274 563,0 tis. ton, čo je oproti predchádzajúcemu roku 2009/2010 pokles o 6,78%, teda o 19 958,0 tis. ton. Na zníženej úrode sa podieľal nielen pokles pestovateľských plôch z 58 194,0 tis. ha v roku 2009 na 56 090,0 tis. ha v roku 2010 (3,62%), ale i pokles úrodnosti z jedného hektára o 3,16%, v roku 2010 bola úrodnosť 49,0 dt/ha, daný pokles ovplyvnilo extrémne počasie takmer vo všetkých štátoch Európy, striedavé privalové dažde a extrémne sucha. Na nasledujúci hospodársky rok 2011/2012 sa predpokladá, že sa celkovo obilniny v EU-27 zasejú na ploche 56 981,0 tis. ha (medziročný nárast o 1,59%), produkcia sa odhaduje na úrovni 284 707,0 tis. ton pri priemernej úrodnosti 50,0 dt/ha.

4.3 Pšenica

Pšenica je rozhodujúcou komoditou medzi obilninami nielen v našich podmienkach ale aj vo svete. Je základnou surovinou pri výrobe chleba i ostatných pekárenských výrobkov.

Celkove boli tendencie vývoja vo výmere osevných plôch pšenice v krajinách V4 v porovnaní hospodárskych rokov 2009/2010 a 2010/2011 protichodné, kým v Poľskej republike a v Českej republike došlo k rozšíreniu výmery osevnej plochy určenej pre pšenicu, v Maďarskej republike a Slovenskej republike došlo naopak k poklesu výmery. V hospodárskom roku 2010/2011 sa na Slovensku zasiala pšenica na výmere 350,3 tis. ha, čo znamená medziročný pokles výmery o 7,89%. Podľa predpokladaných prepočtov Eurostatu v hospodárskom roku 2010/2011 Poľská republika zasiala pšenicu na ploche o výmere 2 406,1 tis. ha, čo predstavuje medziročné zvýšenie plochy o 59,9 tis. ha. Maďarská republika vyčlenila pre pšenicu plochu o výmere 1 011,0 tis. ha z ornej pôdy určenej na osev, čo je pokles o 11,82% oproti predchádzajúcemu roku. Podľa dostupných údajov Česká republika v hospodárskom roku 2010/2011 zasiala pšenicu na ploche o výmere 833,6 tis. ha.

---

¹⁵ EU-27 GRAIN CROP FORECAST March 2011. [online]. [cit. 04.04.2011]. Dostupné na internete: <http://www.coceral.com/cms/dokumente/10017773_227949/1ec62a4a/Final_Coceral_grain_estimate_2011_March.pdf>.

EU-27 GRAIN CROP FORECAST December 2010. [online]. [cit. 22.03.2011]. Dostupné na internete: <http://www.coceral.com/cms/dokumente/10017773_227949/75cd15fd/Final_Coceral%20grain%20estimate_2010%20Dec.pdf>

Tabuľka 05 Vývoj plôch pšenice v krajinách V4 v tis. ha

Krajina/Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZ	863.20	820.40	781.50	811.00	802.30	831.30	833.60
HUN	1173.80	1130.70	1074.70	1111.30	1130.20	1146.50	1011.00
PL	2310.70	2218.10	2175.70	2112.00	2278.00	2346.20	2406.10*
SK	369.40	375.80	350.90	360.70	373.70	380.30	350.30

Zdroj:

Dostupné na internete:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00105>> [cit. 19.02.2011],

Harvested area, total production and average yield of main field crops(1990–). [online]. [cit.20.02.2011].

Dostupné na internete:

<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/eng/xstadat/xstadat_annual/i_omn007a.html?1082>

Poznámka: (*) prechodné alebo odhadované hodnoty, vlastné spracovanie

Tabuľka 06 Produkcia pšenice v krajinách V4 v tis. ton

Krajina/Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZ	5042.50	4145.00	3506.30	3938.90	4631.50	4358.10	4227.60
HUN	6006.80	5088.20	4376.20	3986.70	5630.80	4419.20	3764.00
PL	9892.50	8771.40	7059.70	8317.30	9274.90	9789.90	9487.80
SK	1764.80	1607.90	1342.70	1379.60	1819.50	1537.90	1227.80

Zdroj:

Dostupné na internete:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00033>> [cit. 19.02.2011],

Česká republika v číslech 2010 – ZEMĚDĚLSTVÍ. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete:

<<http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/1409-10>>,

Harvested area, total production and average yield of main field crops(1990–). [online]. [cit. 20.02.2011].

Dostupné na internete:

<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/eng/xstadat/xstadat_annual/i_omn007a.html?1082>

Poznámka: vlastné spracovanie

V porovnaní hospodárskych rokov 2009/2010 a 2010/2011 došlo v krajinách V4 k poklesu produkcie pšenice. V hospodárskom roku 2010/2011 sa produkcia pšenice v Slovenskej republike pohybovala na úrovni 1 227,8 tis. ton, čo predstavuje medziročné zníženie o 310,1 tis. ton, čo je pokles o 20,16%. Maďarská republika udáva, že produkcia pšenice dosiahla úroveň 3 764,0 tis. ton, čo je pokles o 655,2 tis. ton (14,83%) oproti predchádzajúcemu roku, Poľská republika predpokladá produkciu

pšenice na úrovni hodnoty 9 487,8 tis. ton, čo predstavuje medziročný pokles o 302,1 tis. ton. Česká republika odhaduje, že tohtoročná produkcia pšenice dosiahne hodnotu 4 227,6 tis. ton, čo znamená pokles o 2,99% oproti predchádzajúcemu roku.

V Slovenskej republike sa v hospodárskom roku 2010/2011 priemerná úroda pšenice pohybovala na úrovni 35,1 decitony na hektár, čo predstavuje pokles úrodnosti o 13,12% oproti predchádzajúcemu roku. Podľa predpokladaných prepočtov Eurostatu sa v Poľskej republike úrodnosť pšenice odhaduje na 39,4 dt/ha, čo je pokles o 5,52% oproti minulému roku, v Českej republike sa očakáva pokles úrodnosti pšenice o 3,24% a teda, že v hospodárskom roku 2010/2011 priemerná úroda pšenice dosiahne hodnotu 50,7 decitony na ha. Maďarská republika udáva úrodnosť pšenice na úrovni 37,2 dt/ha.

Tabuľka 07 Priemerné úrody pšenice v krajinách V4 v decitonách na ha (100 kg/ha)

Krajina/Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZ	58.40	50.50	44.90	48.60	57,73**	52.40	50.70*
HUN	51.20	45.00	40.70	35.90	49.80	38.50	37.20
PL	42.80	39.50	32.40	39.40	40.70	41.70	39.40*
SK	47.80	42.80	38.30	38.20	48.70	40.40	35.10

Zdroj:

Dostupné na internete:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00032>> [cit. 19.02.2011],

Harvested area, total production and average yield of main field crops(1990–). [online]. [cit. 20.02.2011].

Dostupné na internete:

<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/eng/xstadat/xstadat_annual/i_omn007a.html?1082>

Poznámka: (*) prechodné alebo odhadované hodnoty, (**) vlastný prepočet hodnoty

Podľa spoločného Výhľadu OECD a FAO pre poľnohospodárstvo na roky 2010-2019 (údaje sú čerpané z nižšie uvedenej internetovej adresy pri tabuľke 08) produkcia pšenice vo svete v hospodárskom roku 2010/2011 dosiahne hodnotu 676 737,14 tis. ton, čo znamená medziročný nárast o 0,66%, zároveň taktiež predpokladá postupný nárast svetovej produkcie pšenice na nasledujúce roky. Podľa zverejnených údajov sa odhaduje produkcia pšenice v hospodárskom roku 2010/2011 v EU-27 na úrovni 139 964,98 tis. ton, čo je oproti predchádzajúcemu roku nárast o 604,58 tis. ton.

Tabuľka 08 Produkcia pšenice v EU-27 a vo svete v tis. ton

Rok	Produkcia EU-27	Produkcia Svet
2006	126625.64	600937.19
2007	119991.30	610488.41
2008	150377.70	684791.75
2009	139360.40	672283.90
2010	139964.98	676737.14
2011	141044.15	689647.66
2012	138899.35	685989.86

Zdroj:

Dostupné na internete: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=HIGH_AGLINK_2010>

[cit. 22.03.2011]

Poznámka: vlastné spracovanie

4.4 Olejniny

Olejníny sú lukratívnymi komoditami agrárneho trhu najmä v posledných rokoch. Tendencie vývoja vo výmere osevných plôch olejnín v krajinách V4 boli nasledovné, v Poľskej republike a v Maďarskej republike došlo k poklesu výmery osevných plôch olejnín v porovnaní hospodárskych rokov 2009/2010 a 2010/2011, v Českej republike a Slovenskej republike došlo naopak k rozšíreniu výmery plôch určených pre olejniny. Produkcia olejnín v Slovenskej republike má podstatný význam, o čom svedčí aj fakt, že v štruktúre osevu zaujímajú dominantné postavenie hneď po obilninách. Sektor olejnín je výrazne ovplyvňovaný trhovým charakterom najmä repky a slnečnice, aktívnou podporou spracovateľského priemyslu a prienikom do technickej oblasti (krmivárstva, kozmetiky, farmácie, stavebníctva a výroby biopalív).

Na Slovensku sa v hospodárskom roku 2010/2011 olejniny zasiali na výmere 268,0 tis. ha, čo znamená medziročný nárast výmery o 2,29%. Podľa údajov získaných z VÚEPP v hospodárskom roku 2010/2011 Poľská republika zasiala olejniny na ploche o výmere 780,0 tis. ha, čo predstavuje medziročné zníženie plochy o 30,0 tis. ha. Maďarská republika vyčlenila pre olejniny plochu o výmere 759,0 tis. ha, čo je pokles o 4,65% oproti predchádzajúcemu roku. Podľa dostupných údajov Česká republika v hospodárskom roku 2010/2011 zasiala olejniny na ploche o výmere 410,0 tis. ha, čo predstavuje nárast plochy o 5,94% v porovnaní s predchádzajúcim rokom.

Tabuľka 09 Vývoj plôch olejní v krajinách V4 v tis. ha

Krajina/Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZ	295.00	306.00	342.00	362.00	385.00	387.00	410.00
HUN	613.00	667.00	705.00	764.00	838.00	796.00	759.00
PL	538.00	550.00	628.00	715.00	774.00	810.00	780.00
SK	195.00	210.00	218.00	244.00	249.00	262.00	268.00

Zdroj:

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2010, str.25. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2010/II.polrok/olejniny2.pdf>>,

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2009, str.24. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2009/II.polrok/olejniny2.pdf>>,

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2007, str.23. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2007/II.polrok/olejniny2.pdf>>,

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2006, str.19. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2006/II.polrok/olejniny2.pdf>>,

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2005, str.21. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2005/II.polrok/olejniny.pdf>>

Poznámka: vlastné spracovanie

Tabuľka 10 Produkcia olejní v krajinách V4 v tis. ton

Krajina/Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZ	1009.00	850.00	995.00	1094.00	1128.00	1195.00	1187.00
HUN	1581.00	1536.00	1600.00	1596.00	2138.00	1826.00	1677.00
PL	1603.00	1485.00	1633.00	1890.00	2132.00	2481.00	2192.00
SK	493.00	474.00	496.00	503.00	639.00	629.00	551.00

Zdroj:

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2010, str.25. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2010/II.polrok/olejniny2.pdf>>,

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2009, str.24. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2009/II.polrok/olejniny2.pdf>>,

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2007, str.23. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2007/II.polrok/olejniny2.pdf>>,

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2006, str.19. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2006/II.polrok/olejniny2.pdf>>,

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2005, str.21. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2005/II.polrok/olejniny.pdf>>

Poznámka: vlastné spracovanie

V porovnaní hospodárskych rokov 2009/2010 a 2010/2011 došlo celkovo v krajinách V4 k poklesu produkcie olejní a to v dôsledku nepriaznivých klimatických podmienok

v priebehu vegetácie (záplavy, podmáčané plochy), obdobne aj priemerné hektárové úrody sú nižšie, čo sa tiež odzrkadlilo na celkovej produkcii olejní. V hospodárskom roku 2010/2011 dosiahla celková produkcia olejní v Slovenskej republike hodnotu 551,0 tis. ton, čo predstavuje medziročné zníženie o 78,0 tis. ton, čo je pokles o 12,40%. V Maďarskej republike sa odhaduje produkcia olejní na úrovni 1 677,0 tis. ton, čo je pokles o 8,16% (149 tis. ton) oproti predchádzajúcemu roku, Poľská republika predpokladá produkciu olejní na úrovni hodnoty 2 192,0 tis. ton, čo predstavuje medziročné zníženie produkcie o 11,65%. Česká republika odhaduje, že celková produkcia olejní v hospodárskom roku 2010/2011 dosiahne hodnotu 1 187,0 tis. ton.

Tabuľka 11 Priemerné úrody olejní v krajinách V4 v decitonách na ha (100 kg/ha)

Krajina/Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZ	34.20	27.80	29.10	30.20	29.30	30.90	29.00
HUN	25.80	23.00	22.70	20.90	25.50	22.90	22.10
PL	29.80	27.00	26.00	26.40	27.60	30.60	28.10
SK	25.30	22.60	22.80	20.60	25.70	24.10	20.60

Zdroj:

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2010, str.25. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2010/II.polrok/olejniny2.pdf>>.

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2009, str.24. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2009/II.polrok/olejniny2.pdf>>.

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2007, str.23. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2007/II.polrok/olejniny2.pdf>>.

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2006, str.19. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2006/II.polrok/olejniny2.pdf>>.

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2005, str.21. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2005/II.polrok/olejniny.pdf>>

Poznámka: vlastné spracovanie

Celkove sa v Slovenskej republike v hospodárskom roku 2010/2011 pre olejniny predpokladá priemerná úroda 20,6 decitony na ha, čo je o 14,52% menej ako v predchádzajúcom roku. V Poľskej republike celková priemerná úroda olejní dosahuje hodnoty 28,1 dt/ha, čo je pokles o 8,17% oproti minulému roku, v Maďarskej republike sa očakáva priemerná úroda olejní na úrovni 22,1 dt/ha. Česká republika v hospodárskom roku 2010/2011 dosahuje hodnotu priemernej úrody 29,0 deciton na hektár, čo je pokles o 6,15%.

Podľa údajov zverejnených Coceral (december 2010 a marec 2011)¹⁶ sa v EU-27 v hospodárskom roku 2010/2011 olejninu vyprodukovali na úrovni 27 904,0 tis. ton, čo je oproti predchádzajúcemu roku 2009/2010 pokles o 1 234,0 tis. ton, teda o 4,24%. Na nižšej produkcii sa podieľal pokles úrodnosti z jedného hektára o 5,13%, v roku 2010 sa dosiahla úrodnosť 25,9 dt/ha, napriek tomu bol zaznamenaný nárast pestovateľských plôch z 10 662,0 tis. ha v roku 2009 na 10 786,0 tis. ha v roku 2010. Na nasledujúci hospodársky rok 2011/2012 sa odhaduje produkcia olejnin v EU-27 na úrovni 28 138,0 tis. ton (medziročný nárast o 0,84%), predpokladá sa rozšírenie plôch olejnin oproti predchádzajúcemu roku o 260 tis. ha a priemerná úrodnosť olejnin v EU-27 sa odhaduje na 25,5 dt/ha.

Podľa spoločného Výhľadu OECD a FAO pre poľnohospodárstvo na roky 2010-2019 (údaje sú čerpané z nižšie uvedenej internetovej adresy pri tabuľke 12) produkcia olejnin vo svete v hospodárskom roku 2010/2011 dosiahne hodnotu 419 314,63 tis. ton, čo znamená medziročný nárast o 2,80%, taktiež sa predpokladá nárast svetovej produkcie olejnin počas nasledujúcich rokov.

Tabuľka 12 Produkcia olejnin v EU-27 a vo svete v tis. ton

Rok	Produkcia EU-27	Produkcia Svet
2006	24301.80	391988.66
2007	24648.35	376811.83
2008	27020.77	376645.36
2009	29386.75	407908.96
2010	28636.61	419314.63
2011	29318.60	424078.07
2012	30263.28	435099.76

Zdroj:

Dostupné na internete: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=HIGH_AGLINK_2010>

[cit. 22.03.2011]

Poznámka: vlastné spracovanie

¹⁶ EU-27 OILSEEDS CROP FORECAST March 2011. [online]. [cit. 04.04.2011]. Dostupné na internete: <http://www.coceral.com/cms/dokumente/10017773_227949/edd37774/Final_Coceral_oilseed_estimate_2011_March.pdf>.

EU-27 OILSEEDS CROP FORECAST December 2010. [online]. [cit. 22.03.2011]. Dostupné na internete:

<http://www.coceral.com/cms/dokumente/10017773_227949/54dcc76d/Final_Coceral%20oilseed%20estimate_2010%20Dec.pdf>

4.5 Repka olejná

Repka olejná sa radí k najviac rozšíreným komoditám z olejnín. Produkt z repky olejnej, repkový olej, má rozhodujúci význam v ľudskej výžive, tiež má široké využitie v chémii, strojárstve (hydraulické oleje, mazadlá, bionafta).

Celkove možno zhodnotiť, že tendencie vývoja vo výmere osevných plôch repky olejnej v krajinách V4 boli pozitívne, nakoľko za posledné roky krajiny V4 postupne zvyšovali výmery plôch repky olejnej, len v Maďarskej republike a Poľskej republike došlo v hospodárskom roku 2010/2011 k poklesu výmery plôch oproti predchádzajúcemu roku. V hospodárskom roku 2010/2011 sa v Slovenskej republike pestovala repka olejná na ploche o výmere 168,4 tis. ha, ide o medziročný nárast výmery o 0,48%.

Tabuľka 13 Vývoj plôch repky olejnej v krajinách V4 v tis. ha

Krajina/Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZ	259.50	267.20	292.20	337.60	356.90	354.80	369.00
HUN	104.70	122.40	142.10	225.40	246.80	260.60	259.00
PL	538.20	550.20	623.90	796.80	771.10	810.00	767.80*
SK	92.40	107.40	123.90	155.20	162.90	167.60	168.40

Zdroj:

Dostupné na internete:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00099>> [cit. 19.02.2011]

Poznámka: (*) prechodné alebo odhadované hodnoty

Podľa predpokladaných prepočtov Eurostatu Poľská republika zasiala repku olejnú na ploche o výmere 767,8 tis. ha, čo predstavuje medziročné zníženie plochy o 42,2 tis. ha (5,21%). Maďarská republika pestovala repku na ploche o výmere 259,0 tis. ha, jedná sa o pokles výmery o 0,61% oproti predchádzajúcemu roku. Podľa dostupných údajov v Českej republike v hospodárskom roku 2010/2011 došlo k nárastu výmery plochy repky olejnej o 4,00% (369,0 tis. ha) oproti predchádzajúcemu roku, kedy sa zasiala repka na ploche o výmere 354,8 tis. ha.

Tabuľka 14 Produkcia repky olejnej v krajinách V4 v tis. ton

Krajina/Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZ	934.70	769.40	880.20	1031.90	1048.90	1128.10	1107.00
HUN	290.60	282.70	338.00	495.90	654.70	579.40	559.80
PL	1632.90	1449.80	1651.50	2129.90	2105.80	2496.80	2192.00
SK	262.70	235.10	259.70	321.10	424.40	386.70	341.80

Zdroj:

Dostupné na internete:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00104>> [cit. 19.02.2011],

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2010, str.26. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2010/II.polrok/olejiny2.pdf>>

Poznámka: vlastné spracovanie

V porovnaní hospodárskych rokov 2009/2010 a 2010/2011 došlo v krajinách V4 k poklesu produkcie repky olejnej a to v dôsledku nepriaznivých klimatických podmienok a následnému zníženiu priemerných hektárových úrod. V hospodárskom roku 2010/2011 sa produkcia repky v Slovenskej republike pohybovala na úrovni 341,8 tis. ton, čo predstavuje medziročný pokles o 44,9 tis. ton (11,61%). Produkcia repky olejnej v Maďarskej republike dosiahla úroveň 559,8 tis. ton, čo je pokles o 19,6 tis. ton (3,38%) oproti predchádzajúcemu hospodárskemu roku 2009/2010, Poľská republika predpokladá produkciu repky na úrovni hodnoty 2 192,0 tis. ton, čo predstavuje medziročný pokles o 304,8 tis. ton (12,21%). Česká republika odhaduje, že tohtoročná produkcia repky olejnej dosiahne hodnotu 1 107,0 tis. ton, čo znamená pokles o 1,87% oproti predchádzajúcemu roku.

V krajinách V4 došlo k zníženiu priemerných hektárových úrod repky olejnej, v Slovenskej republike sa v hospodárskom roku 2010/2011 priemerná úroda repky pohybovala na úrovni 20,0 dt/ha, čo predstavuje pokles úrodnosti o 17,70% oproti predchádzajúcemu roku, v Poľskej republike sa úrodnosť repky olejnej odhaduje na 28,1 deciton na ha, čo je pokles o 8,17% oproti minulému roku, v Českej republike sa očakáva pokles úrodnosti repky o 5,66%, v hospodárskom roku 2010/2011 priemerná úroda repky v Českej republike dosahuje úroveň 30,0 dt/ha. Maďarská republika udáva v tomto hospodárskom roku priemernú úrodnosť repky olejnej na úrovni 21,5 dt/ha.

Tabuľka 15 Priemerné úrody repky olejnej v krajinách V4 v decitonách na ha (100 kg/ha)

Krajina/Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZ	36.20	28.80	30.20	31.00	29.70	31.80	30.00
HUN	27.40	23.40	24.00	21.90	26.50	21.20	21.50
PL	29.80	27.00	26.10	26.50	27.60	30.60	28.10
SK	28.50	23.30	23.00	20.00	26.00	24.30	20.00

Zdroj:

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2010, str.26. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2010/II.polrok/olejniny2.pdf>>,

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2009, str.25. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2009/II.polrok/olejniny2.pdf>>,

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2007, str.24. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2007/II.polrok/olejniny2.pdf>>,

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2006, str.20. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2006/II.polrok/olejniny2.pdf>>,

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2005, str.22. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2005/II.polrok/olejniny.pdf>>

Poznámka: vlastné spracovanie

Podľa dostupných údajov produkcia repky vo svete v hospodárskom roku 2010/2011 dosiahne hodnotu 57 230,0 tis. ton, čo znamená medziročný pokles o 5,44%, v EU-27 sa predpokladá produkcia repky na úrovni 20 233,0 tis. ton, čo je oproti predchádzajúcemu roku pokles o 1 219,0 tis. ton.

Tabuľka 16 Produkcia repky olejnej v EU-27 a vo svete v tis. ton

Rok	Produkcia EU-27	Produkcia Svet
2006	15964.00	45090.00
2007	17727.00	48510.00
2008	19023.00	57920.00
2009	21452.00	60520.00
2010	20233.00	57230.00

Zdroj:

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2010, str.26 a 37. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2010/II.polrok/olejniny2.pdf>>,

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2009, str.25. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2009/II.polrok/olejniny2.pdf>>,

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2007, str.24. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2007/II.polrok/olejniny2.pdf>>

Poznámka: vlastné spracovanie

4.6 Cukrová repa

Cukrová repa má široké hospodárske využitie vo väzbe na živočíšnu výrobu (repné rezky a skrojky, melasa), v našich podmienkach je najvýznamnejšou komoditou na výrobu cukru.

Tabuľka 17 Vývoj plôch cukrovej repy v krajinách V4 v tis. ha

Krajina/Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZ	71.10	65.60	61.00	54.30	50.40	52.50	56.00
HUN	61.90	61.60	46.80	41.20	9.60	13.80	12.90
PL	297.30	286.20	262.00	247.40	187.50	199.90	218.90*
SK	35.20	33.10	27.70	18.90	11.10	15.90	17.70

Zdroj:

Dostupné na internete:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00008>> [cit. 19.02.2011]

Poznámka: (*) prechodné alebo odhadované hodnoty

Podľa súpisu osevných plôch celkove možno zhodnotiť, že tendencie vývoja pestovania cukrovej repy boli v krajinách V4 negatívne, nakoľko za obdobie rokov 2004 až 2008 krajiny V4 postupne znižovali výmery plôch cukrovej repy, len v posledných rokoch sledovaného obdobia došlo k rozšíreniu plôch cukrovej repy. V hospodárskom roku 2010/2011 sa v Slovenskej republike cukrová repa pestovala na ploche o výmere 17,7 tis. ha, ide o medziročný nárast výmery o 11,32%. Podľa predpokladaných prepočtov Eurostatu Poľská republika zasiala cukrovú repu na ploche o výmere 218,9 tis. ha, čo predstavuje medziročné rozšírenie plochy o 19,0 tis. ha. Maďarská republika pestovala cukrovú repu na ploche o výmere 12,9 tis. ha, jedná sa o pokles výmery o 6,52% oproti predchádzajúcemu roku. Podľa dostupných údajov v Českej republike v hospodárskom roku 2010/2011 došlo k nárastu výmery plochy cukrovej repy o 6,67% (56,0 tis. ha) oproti predchádzajúcemu roku, kedy sa zasiala cukrová repa na ploche o výmere 52,5 tis. ha.

Tabuľka 18 Produkcia cukrovej repy v krajinách V4 v tis. ton

Krajina/Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZ	3579.30	3495.60	3138.30	2889.90	2884.60	3038.20	3053.00*
HUN	3251.90	3515.90	2454.20	1692.80	573.20	737.00	754.50
PL	12730.40	11912.40	11474.80	12681.60	8715.10	10849.20	**
SK	1598.80	1732.60	1370.90	846.50	678.90	898.80	901.70

Zdroj:

Dostupné na internete:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00106>> [cit. 19.02.2011]

Poznámka: (*) prechodné alebo odhadované hodnoty, (**) nezverejnený údaj

V porovnaní hospodárskych rokov 2009/2010 a 2010/2011 došlo v krajinách V4 k zvýšeniu produkcie cukrovej repy. V hospodárskom roku 2010/2011 sa odhaduje produkcia cukrovej repy v Slovenskej republike blízko hodnoty 901,7 tis. ton. V Maďarskej republike sa predpokladá produkcia cukrovej repy na úrovni 754,5 tis. ton, čo je nárast o 17,5 tis. ton (2,37%) oproti predchádzajúcemu hospodárskemu roku 2009/2010, Poľská republika zatiaľ nezverejnila číselné údaje o predpokladanej produkcii cukrovej repy v hospodárskom roku 2010/2011. V Českej republike sa odhaduje, že tohtoročná produkcia cukrovej repy dosiahne hodnotu 3 053,0 tis. ton, čo znamená nárast o 0,49% (14,8 tis. ton) oproti predchádzajúcemu roku.

Tabuľka 19 Hektárové úrody cukrovej repy v krajinách V4 v decitonách na ha (100 kg/ha)

Krajina/Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CZ	503.4	532.9	514.5	532.2	572.3	578.7	545.2
HUN	525.3	570.8	524.4	410.9	597.1	534.1	584.9
PL	428.2	416.2	438.0	512.6	464.8	542.7	*
SK	454.2	523.4	494.9	447.9	611.6	565.3	509.4

Zdroj: údaje z predchádzajúcich tabuliek číslo 17 a 18

Poznámka: vlastné prepočty, (*) hodnota sa nedala určiť

V krajinách V4, okrem Maďarskej republiky, došlo k zníženiu priemerných hektárových úrod cukrovej repy, v Slovenskej republike sa odhaduje v hospodárskom roku 2010/2011 priemerná úroda cukrovej repy na úrovni 509,4 dt/ha, čo predstavuje

medziročný pokles úrodnosti o 9,89%, v Českej republike sa očakáva v hospodárskom roku 2010/2011 pokles úrodnosti cukrovej repy o 5,79% a teda, že priemerná úroda cukrovej repy dosiahne úroveň 545,2 decitony na ha. Maďarská republika udáva v tomto hospodárskom roku priemernú úrodnosť cukrovej repy na úrovni 584,9 dt/ha, čo predstavuje nárast o 9,51% oproti predchádzajúcemu hospodárskemu roku 2009/2010.

Tabuľka 20 Produkcيا cukrovej repy v EU-27 a vo svete v tis. ton

Rok	Produkcيا EU-27	Produkcيا Svet
2006	17305.70	167055.82
2007	16874.50	167030.40
2008	15171.90	154832.94
2009	16657.40	161475.49
2010	15916.38	174815.10
2011	14772.90	176629.27
2012	14743.19	180359.82

Zdroj:

Dostupné na internete: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=HIGH_AGLINK_2010>
[cit. 22.03.2011]

Poznámka: vlastné spracovanie

Podľa spoločného Výhľadu OECD a FAO pre poľnohospodárstvo na roky 2010-2019 (údaje sú čerpané z vyššie uvedenej internetovej adresy pri tabuľke 20) sa pre hospodársky rok 2010/2011 odhaduje produkcia cukrovej repy vo svete na úrovni 174 815,1 tis. ton, čo predstavuje zvýšenie produkcie o 8,26% oproti roku 2009/2010, kedy sa vyprodukovalo 161 475,49 tis. ton. V roku 2009/2010 sa produkcia cukrovej repy v EU-27 pohybovala na úrovni 16 657,4 tis. ton, podľa dostupných údajov sa pre hospodársky rok 2010/2011 predpokladá pokles produkcie v EU-27 na úroveň hodnoty 15 916,38 tis. ton (pokles o 4,49%). Pre najbližšie hospodárske obdobie sa očakáva z celosvetového pohľadu nárast produkcie cukrovej repy na úroveň 176 629,27 tis. ton, prognózy pre EU-27 nie sú priaznivé, očakáva sa pokles produkcie cukrovej repy o 7,18%.

4.7 Mlieko

Surové kravské mlieko je významnou komoditou agrárneho trhu, mlieko a mliečne výrobky majú nezastupiteľné miesto vo výžive ľudí, zabezpečujú prísun živočíšnych bielkovín, vápnika, energie, vitamínov A a B.

Tabuľka 21 Produkcja mlieka v krajinách V4 v tis. ton

Krajina/Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
CZ	2563.22	2543.20	2392.50	2445.52	2432.55	2353.55
HUN	1541.71	1517.77	1448.35	1447.73	1425.27	1407.12
PL	8151.40	8825.19	8825.99	8744.39	8893.46	9140.01
SK	937.16	967.94	961.58	964.22	945.62	852.36

Zdroj:

Dostupné na internete:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00037>> [cit. 19.02.2011]

Poznámka: vlastné spracovanie

V krajinách V4 došlo k poklesu produkcie kravského mlieka, výnimku predstavuje Poľská republika, ktorá uvádza, že v roku 2009 vyprodukovala 9 140,01 tis. ton mlieka, čo predstavuje nárast produkcie mlieka o 2,77% oproti roku 2008, kedy sa dosiahla produkcia mlieka na úrovni hodnoty 8 893,46 tis. ton. V Slovenskej republike za rok 2009 v porovnaní s rokom 2008 poklesol objem výroby kravského mlieka o 93,26 tis. ton (9,86%) na 852,36 tis. ton a to najmä v dôsledku zníženia počtu dojníc i úžitkovosti. V Maďarskej republike sa v roku 2009 dosiahol objem výroby mlieka 1 407,12 tis. ton, tzn. že produkcia mlieka sa v roku 2009 oproti roku 2008 znížila o 1,27%. Česká republika vyprodukovala v roku 2009 2 353,55 tis. ton kravského mlieka, čo predstavuje pokles výroby o 3,25% oproti roku 2008.

Tabuľka 22 Produkcia mlieka v EU-27 a vo svete v tis. ton

Rok	Produkcia EU-27	Produkcia Svet
2006	148081.40	656822.98
2007	147068.84	668685.21
2008	148040.66	680494.34
2009	147010.49	683175.79
2010	146504.30	694121.21
2011	147569.73	711145.56
2012	148326.97	727602.17

Zdroj:

Dostupné na internete: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=HIGH_AGLINK_2010>

[cit. 22.03.2011]

Poznámka: vlastné spracovanie

Podľa spoločného Výhľadu OECD a FAO pre poľnohospodárstvo na roky 2010-2019 (údaje sú čerpané z vyššie uvedenej internetovej adresy pri tabuľke 22) by sa mala svetová produkcia kravského mlieka v roku 2010 medziročne zvýšiť o 1,60% a dosiahnuť hodnotu 694 121,21 tis. ton a aj na najbližšie hospodárske obdobie sa očakáva z celosvetového pohľadu nárast produkcie tejto komodity. V roku 2010 sa v EU-27 očakáva výroba kravského mlieka na úrovni 146 504,3 tis. ton, podľa dostupných údajov sa v roku 2011 predpokladá nárast produkcie kravského mlieka v EU-27 o 1 065,43 tis. ton na úroveň hodnoty 147 569,73 tis. ton.

4.8 Ceny poľnohospodárskych komodít v krajinách V4 a vo svete

Podľa Eurostatu bol zaznamenaný negatívny vývoj priemerných nákupných cien mäkkej pšenice od producentov v krajinách V4. V roku 2009 spomedzi krajín V4 najvýraznejšie medziročne poklesla cena mäkkej pšenice v Českej republike a to o takmer 46,61% na hodnotu 10,93 EUR za 100 kg, výrazný pokles ceny (38,98%) zaznamenala aj Poľská republika, keď cena mäkkej pšenice z roku 2008 prepadla na hodnotu 11,16 EUR/100 kg, v Slovenskej republike sa priemerná nákupná cena mäkkej pšenice od producentov pohybovala na úrovni 10,33 EUR/100 kg, v Maďarskej

republike v roku 2009 bola táto cena stanovená trhom na úrovni hodnoty 10,62 EUR za 100 kg, čo znamená medziročný pokles o 33,17%.

Tabuľka 23 Ceny mäkkej pšenice v krajinách V4 v EUR za 100 kg

Krajina/Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
CZ	12.23	9.23	10.93	16.49	20.47	10.93
HUN	9.31	8.23	9.95	17.39	15.89	10.62
PL	10.42	9.12	11.49	18.68	18.29	11.16
SK	9.57	8.32	9.94	16.34	14.11	10.33

Zdroj:

Dostupné na internete:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00059>> [cit. 19.02.2011]

Vývoj predajných cien cukrovej repy v krajinách V4 v sledovanom období vykazoval skôr klesajúci trend. V Českej republike medziročne poklesla cena cukrovej repy o 9,63% na hodnotu 29,20 EUR za tonu, pokles ceny zaznamenala aj Poľská republika, kde sa cena cukrovej repy v roku 2009 držala na hodnote 26,73 EUR/t. V Maďarskej republike a v Slovenskej republike medziročne vzrástli ceny cukrovej repy, u nás sa v roku 2009 cena pohybovala na úrovni 41,95 EUR za tonu, ide o nárast ceny o 39,51% oproti minulému roku, v Maďarskej republike bola cena na úrovni 31,25 EUR/t.

Tabuľka 24 Ceny cukrovej repy v krajinách V4 v EUR za tonu

Krajina/Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
CZ	47.69	45.23	37.40	30.97	32.31	29.20
HUN	41.86	41.26	36.29	30.42	27.72	31.25
PL	41.31	43.57	33.05	28.61	29.51	26.73
SK	37.23	34.72	29.54	27.24	30.07	41.95

Zdroj:

Dostupné na internete:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00064>> [cit. 19.02.2011]

Poznámka : vlastné spracovanie

Tabuľka 25 Ceny surového kravského mlieka v krajinách V4 v EUR za 100 kg

Krajina/Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
CZ	*	*	*	*	*	*
HUN	24.99	25.91	24.15	28.92	32.81	21.86
PL	18.74	22.42	23.15	27.49	29.12	20.71
SK	23.71	25.36	25.97	29.02	34.13	25.74

Zdroj:

Dostupné na internete:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00070>> [cit. 19.02.2011]

Poznámka: vlastné spracovanie, (*) nezverejnené údaje

Vývoj predajných cien surového kravského mlieka v krajinách V4 v období rokov 2004 až 2008 zaznamenal rastúci trend, v roku 2009 však nastal prudký pokles cien surového kravského mlieka. V roku 2009 spomedzi krajín V4 najvýraznejšie medziročne poklesla cena v Maďarskej republike a to o 33,37% na hodnotu 21,86 EUR za 100 kg, výrazný pokles ceny sa zaznamenal aj v Slovenskej republike, cena surového kravského mlieka v roku 2009 bola 25,74 EUR/100 kg, čo je pokles o 24,58% oproti roku 2008, keď sa u nás cena pohybovala na úrovni 34,13 EUR/100 kg, Poľská republika za rok 2009 udáva cenu surového kravského mlieka na hodnote 20,71 EUR za 100 kg.

Tabuľka 26 Svetové ceny vybraných poľnohospodárskych komodít v USD/t

Komodita/Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Pšenica	168.21	204.34	340.02	269.90	217.75	218.45	200.96
Surový cukor	347.96	257.19	301.46	351.45	551.15	397.85	331.15
Olejniný	269.00	347.44	582.80	409.19	414.03	409.86	412.05
Sušené mlieko odstr.	2224.52	2210.10	4316.35	3329.81	2280.29	2530.44	2434.30

Zdroj:

Dostupné na internete: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=HIGH_AGLINK_2010> [cit 03.04.2011]

Poznámka: vlastné spracovanie

Svetové ceny potravín začali prudko rásť v roku 2006, nárast vyvrcholil v roku 2008, v ďalšom období nasledoval pokles cien, ale ceny základných potravinových komodít

sú stále vyššie oproti cenám z roku 2005. Ceny základných poľnohospodárskych komodít sa na svetových trhoch v roku 2010 vyvíjali diferencovane, v roku 2010 klesli ceny cukru a olejní, naopak ceny pšenice a sušeného odstredeného mlieka vzrástli. Súčasná svetová cena cukru sa pohybuje na úrovni 397,85 USD za tonu, cena medzoročne poklesla o takmer 27,82%, v roku 2011 sa očakáva opätovný pokles ceny cukru približne na úroveň 331,15 USD za tonu. Svetová cena olejní v roku 2010 poklesla na hodnotu 409,86 USD za tonu, na rok 2011 sa prognózuje mierny nárast ceny olejní na úroveň 412,05 USD/t. Ceny pšenice vo svete sa v roku 2010 pohybovali na úrovni 218,45 USD za tonu. V roku 2010 vzrástla cena sušeného odstredeného mlieka a to medzoročne o 10,97% na hodnotu 2 530,44 USD/t, podľa dostupných údajov sa na rok 2011 odhaduje pokles ceny sušeného odstredeného mlieka na úroveň 2 434,30 USD za tonu. Celkove možno zhrnúť, že súčasná cenová úroveň u vybraných komodít vo svete je vyššia v porovnaní s údajmi z rokov 2005, resp. 2006.

5 Záver

Podľa dostupných údajov z Faostatu za obdobie rokov 2004 až 2008 z celosvetového pohľadu i v rámci zoskupenia krajín EU-27 došlo k poklesu výmery poľnohospodárskej pôdy i ornej poľnohospodárskej pôdy. V roku 2008 sa celkovo vo svete využívalo na poľnohospodárske účely takmer 4,9 miliardy hektárov pôdy, pričom orná pôda v roku 2008 vo svete predstavovala 1,4 miliardy ha, v EU-27 celková výmera poľnohospodárskej pôdy v tom istom roku predstavovala takmer 185 miliónov hektárov, pričom spolu v krajinách EU-27 sa pestovali plodiny na ploche takmer 108 miliónov ha. Všetky krajiny vo svete sa snažia hľadať nové plochy vhodné na konverziu za ornú pôdu (nielen z dôvodu narastajúcej svetovej populácie) so zreteľom na typ pôdy, podnebie, terén i podľa podmienok pôdy vo vzťahu k hlavnej plodine, často sa však stáva, že niektoré oblasti môžu byť síce vhodné pre pestovanie plodín, ale už boli vyčlenené na iné hospodárske využitie, napr. ako lesy alebo chránené krajinné oblasti či mestské oblasti. V rámci zoskupenia krajín V4 bol zaznamenaný kolísavý trend vo vývoji výmery poľnohospodárskej pôdy, napr. v Maďarskej republike počas sledovaného obdobia mierne klesala výmera p. p. na úroveň 5 778 tis. ha z roku 2008, naproti tomu v Poľskej republike po počiatocnom poklese plochy určenej na poľnohospodárske účely na prelome rokov 2004/2005 sa postupne zvyšovala výmera poľnohospodárskej pôdy na úroveň 16 154 tis. ha z roku 2008. V období rokov 2004 až 2008 sa vo vývoji plôch poľnohospodárskej pôdy v Českej republike a Slovenskej republike nezaznamenali výrazné zmeny.

V krajinách V4 počas rokov 2004 až 2010 oševné plochy obilnín, produkcia i hektárové úrody dosť kolísali. Produkcia obilnín v krajinách V4 poklesla medzi rokmi 2004 až 2007, vzhľadom na vysoké ceny obilnín v roku 2007 došlo k zvýšeniu produkcie obilnín v roku 2008, ale vzápätí opäť produkcia obilnín poklesla z dôvodu nepriaznivých meteorologických podmienok, charakterizovaných nezvyčajne vysokými teplotami a extrémnym suchom i výdatnými striedavými privalovými dažďami. V krajinách V4 medziročne došlo k poklesu výmery oševných plôch obilnín i produkcie obilnín v porovnaní hospodárskych rokov 2009/2010 a 2010/2011, na zníženom objeme produkcie sa podieľalo nepriaznivé počasie počas celého vegetačného obdobia. V hospodárskom roku 2010/2011 dosiahla celková produkcia obilnín v Slovenskej

republike hodnotu 2 648,2 tis. ton, v Maďarskej republike sa podľa predpokladaných prepočtov Eurostatu očakáva produkcia obilnín na úrovni 12 291,7 tis. ton, Poľská republika predpokladá produkciu obilnín na úrovni hodnoty 27 299,4 tis. ton, Česká republika odhaduje, že celková produkcia obilnín dosiahne hodnotu 7 043,6 tis. ton. Podľa údajov zverejnených Coceral (december 2010 a marec 2011) bola produkcia obilnín v hospodárskom roku 2010/2011 v EU-27 na úrovni 274,5 miliónov ton, čo je pokles produkcie oproti predchádzajúcemu obdobiu, ktorý ovplyvnilo extrémne počasie takmer vo všetkých štátoch Európy (striedavé privalové dažde a extrémne sucho). Na nasledujúci hospodársky rok 2011/2012 sa predpokladá, že sa celkovo obilniny v EU-27 zasejú na ploche 56 981,0 tis. ha, produkcia sa odhaduje na úrovni 284,7 miliónov ton. Najdôležitejšou obilninou v Európskej únii je pšenica, úroveň výroby pšenice v EU-27 v roku 2010 bola vo výške približne 140 miliónov ton. Francúzsko a Nemecko, dvaja hlavní výrobcovia pšenice, zabezpečujú takmer polovicu produkcie krajín EU-27. Podľa dostupných údajov produkcia pšenice vo svete v hospodárskom roku 2010/2011 dosiahne hodnotu takmer 677 miliónov ton, zároveň taktiež predpokladá postupný nárast svetovej produkcie pšenice na nasledujúce roky, nárast osevných plôch úzko súvisí s momentálnou cenou pšenice na trhu, ale očakáva sa tiež vyššia úroda, ako v minulom roku, keďže sa nepredpokladá poškodenie úrody suchom. Týka sa to hlavne Ruska, dobré prognózy sú aj pre Ukrajinu a Kazachstan. Otázkou zostáva ešte stále úroda v Číne. Austráliu čaká tento rok podľa FAO napriek vysokým výnosom zníženie produkcie. Produkcia pšenice v krajinách V4 v období rokov 2004-2006 poklesla, v roku 2008 došlo k nárastu produkcie pšenice, v porovnaní rokov 2009 a 2010 došlo opäť k poklesu produkcie už z dôvodu vyššie spomínaných nepriaznivých meteorologických podmienok, ktoré ovplyvnili poľnohospodárske výsledky v celej Európe. V hospodárskom roku 2010/2011 sa na Slovensku zasiała pšenica na výmere 350,3 tis. ha s odhadovanou produkciou pšenice na úrovni 1 227,8 tis. ton. Podľa predpokladaných prepočtov Eurostatu v hospodárskom roku 2010/2011 Poľská republika vyprodukovala pšenicu v hodnote 9 487,8 tis. ton, pričom zasiała pšenicu na ploche o výmere 2 406,1 tis. ha. Maďarská republika vyčlenila pre pšenicu plochu o výmere 1 011,0 tis. ha a udáva, že produkcia pšenice v hospodárskom roku 2010/2011 dosiahla úroveň 3 764,0 tis. ton. Podľa dostupných údajov Česká republika v hospodárskom roku 2010/2011 zasiała pšenicu na ploche o výmere 833,6 tis. ha., odhaduje sa, že tohtoročná produkcia pšenice dosiahne hodnotu 4 227,6 tis. ton.

Olejniný sú lukratívnymi komoditami agrárneho trhu najmä v posledných rokoch. Tendencie vývoja vo výmere osevných plôch olejní v krajinách V4 boli nasledovné, v Poľskej republike a v Maďarskej republike v období rokov 2004-2008 postupne narastala výmera plôch olejní, ale v porovnaní rokov 2009 a 2010 došlo k poklesu výmery osevných plôch olejní, v Českej republike a Slovenskej republike počas rokov 2004 až 2010 dochádzalo k rozširovaniu výmery plôch určených pre olejniny. Celkovo produkcia olejní v krajinách V4 počas obdobia rokov 2004 až 2010 striedavo zaznamenávala obdobia nárastu i poklesu, v porovnaní hospodárskych rokov 2009/2010 a 2010/2011 došlo celkove v krajinách V4 k poklesu produkcie olejní a to v dôsledku nepriaznivých klimatických podmienok v priebehu vegetácie (záplavy, podmáčané plochy), obdobne aj priemerné hektárové úrody sú nižšie, čo sa tiež odzrkadlilo na celkovej nižšej produkcii olejní. Na Slovensku sa v hospodárskom roku 2010/2011 olejniny zasiali na výmere 268,0 tis. ha s celkovou produkciou olejní vo výške 551,0 tis. ton, Poľská republika v hospodárskom roku 2010/2011 zasiala olejniny na ploche o výmere 780,0 tis. ha a predpokladá produkciu olejní na úrovni hodnoty 2 192,0 tis. ton, Maďarská republika vyčlenila pre olejniny plochu o výmere 759,0 tis. ha s odhadom produkcie na úrovni 1 677,0 tis. ton, podľa dostupných údajov Česká republika v hospodárskom roku 2010/2011 zasiala olejniny na ploche o výmere 410,0 tis. ha a odhaduje, že celková produkcia olejní v hospodárskom roku 2010/2011 dosiahne hodnotu 1 187,0 tis. ton. Podľa údajov zverejnených Coceral (december 2010 a marec 2011) sa v EU-27 v hospodárskom roku 2010/2011 olejniny vyprodukovali na úrovni takmer 28 miliónov ton, pričom bol zaznamenaný nárast pestovateľských plôch z 10,6 miliónov ha v roku 2009 na takmer 10,8 miliónov ha v roku 2010. Podľa dostupných údajov produkcia olejní vo svete v hospodárskom roku 2010/2011 dosiahne hodnotu 419,3 miliónov ton, taktiež sa predpokladá nárast svetovej produkcie olejní počas nasledujúcich rokov. Predpokladá sa tiež, že Čína bude, tak ako aj v predchádzajúcich sezónach, svetový líder v dovoze olejní. Významnými producentmi olejní zostávajú naďalej štáty – USA, Brazília, Čína, Argentína a India. Repka olejná sa radí k najviac rozšíreným komoditám spomedzi olejní. Celkove možno zhodnotiť, že tendencie vývoja vo výmere osevných plôch repky olejnej v krajinách V4 boli pozitívne, nakoľko za posledné roky krajiny V4 postupne zvyšovali výmery plôch repky olejnej, čo sa týka produkcie danej agrokodity v krajinách V4 v roku 2005 došlo k poklesu produkcie, v období rokov 2006-2008 sa produkcia zvýšila, v porovnaní hospodárskych rokov 2009/2010 a 2010/2011 došlo v krajinách V4 opäť k

poklesu produkcie repky olejnej a to v dôsledku nepriaznivých klimatických podmienok a následnému zníženiu priemerných hektárových úrod. V hospodárskom roku 2010/2011 sa produkcia repky v Slovenskej republike pohybovala na úrovni 341,8 tis. ton, produkcia repky olejnej v Maďarskej republike dosiahla úroveň 559,8 tis. ton, Poľská republika predpokladá produkciu repky na úrovni hodnoty 2 192,0 tis. ton, Česká republika odhaduje, že tohtoročná produkcia repky olejnej dosiahne hodnotu 1 107,0 tis. ton. Podľa dostupných údajov produkcia repky olejnej vo svete v hospodárskom roku 2010/2011 dosiahne hodnotu 57,2 miliónov ton, v EU-27 sa predpokladá produkcia repky na úrovni 20,2 miliónov ton. Európska únia zostáva naďalej čistým dovozcom repkového semena vzhľadom k nedostatočnej produkcii a zvyšujúcemu sa dopytu po repkovom oleji v potravinárskom priemysle a v odvetví bionafy. Najväčšími dodávateľmi repky do EU budú pravdepodobne Rusko, Ukrajina a Austrália. Európska komisia 10.03.2009 povolila dovoz a spracovanie geneticky modifikovanej repky odrody T45 spoločnosti Bayer AG v krajinách EU na krmné účely a potravinárske účely. Povolenie bude platiť pre časový horizont 10 rokov. Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA) vo svojom stanovisku zhodnotil GM repku ako rovnako bezpečnú ako je jej negeneticky modifikovaná forma.

Podľa súpisu osevných plôch celkove možno zhodnotiť, že tendencie vývoja pestovania cukrovej repy boli v krajinách V4 negatívne, nakoľko za obdobie rokov 2004 až 2008 krajiny V4 postupne znižovali výmery plôch cukrovej repy, len v posledných rokoch sledovaného obdobia došlo k rozšíreniu plôch určených pre pestovanie cukrovej repy, čo sa týka vývoja produkcie v krajinách V4 v rokoch 2004-2008 došlo k poklesu produkcie, za roky 2009 a 2010 sa produkcia cukrovej repy zvýšila v dôsledku zvýšenej ceny cukru a nepriaznivého vývoja cien ostatných komodít na trhu EU. V hospodárskom roku 2010/2011 sa v Slovenskej republike cukrová repa pestovala na ploche o výmere 17,7 tis. ha a produkcia sa odhaduje blízko hodnoty 901,7 tis. ton, Poľská republika zasiala cukrovú repu na ploche o výmere 218,9 tis. ha, Maďarská republika pestovala cukrovú repu na ploche o výmere 12,9 tis. ha, pričom sa predpokladá produkcia cukrovej repy na úrovni 754,5 tis. ton, podľa dostupných údajov v Českej republike v hospodárskom roku 2010/2011 došlo k nárastu výmery plochy cukrovej repy o 6,67% (56,0 tis. ha) oproti predchádzajúcemu roku, kedy sa zasiala cukrová repa na ploche o výmere 52,5 tis. ha a odhaduje sa, že tohtoročná produkcia cukrovej repy dosiahne hodnotu 3 053,0 tis. ton. Podľa dostupných údajov sa pre hospodársky rok 2010/2011 odhaduje produkcia cukrovej repy vo svete na úrovni

takmer 175 miliónov ton, pre najbližšie hospodárske obdobie sa očakáva z celosvetového pohľadu nárast produkcie cukrovej repy. V roku 2009/2010 sa produkcia cukrovej repy v EU-27 pohybovala na úrovni 16,6 miliónov ton, najvýznamnejšími producentmi cukru v EU sú stále Nemecko a Francúzsko. Podľa dostupných údajov pre hospodársky rok 2010/2011 nie sú prognózy pre EU-27 priaznivé, očakáva sa pokles produkcie cukrovej repy na úroveň hodnoty 15,9 miliónov ton. Pokles výroby cukru sa očakáva nielen v EU ale aj v Ázii. Z dlhodobejšieho hľadiska nastali najväčšie zmeny vo výrobe cukru v Južnej Amerike a Európe. Zatiaľ čo sa v Európe sa znížila výroba cukru, v Latinskej Amerike za posledných niekoľko rokov zvýšila výroba cukru. V Ázii sú vo výrobe cukru nestabilné výkyvy. V ostatných svetových regiónoch sa výroba cukru dlhodobo udržuje na stabilnej úrovni.

Surové kravské mlieko je významnou komoditou agrárneho trhu, pretože mlieko a mliečne výrobky majú nezastupiteľné miesto vo výžive ľudí. V období rokov 2004 až 2009 klesala produkcia mlieka v Českej a Maďarskej republike, v Slovenskej republike bol vývoj produkcie spočiatku rastúci, ale od roku 2008 nastal pokles produkcie mlieka aj u nás, a to najmä v dôsledku zníženia počtu dojníc i úžitkovosti, výnimku predstavuje Poľská republika, ktorá v sledovanom období postupne zvyšovala úroveň produkcie mlieka, v roku 2009 vyprodukovala 9 140,01 tis. ton mlieka, v Slovenskej republike sa za rok 2009 dosiahol objem výroby surového kravského mlieka 852,36 tis. ton, v Maďarskej republike to bolo 1 407,12 tis. ton, Česká republika vyprodukovala v roku 2009 2 353,55 tis. ton surového kravského mlieka. Podľa dostupných údajov by mala svetová produkcia kravského mlieka v roku 2010 dosiahnuť hodnotu 694,1 miliónov ton a aj na najbližšie hospodárske obdobie sa očakáva z celosvetového pohľadu nárast produkcie tejto komodity, najviac by sa mala produkcia zvýšiť v Kanade a na Ukrajine, v Austrálii však očakáva pokles produkcie. V roku 2010 sa v EU-27 očakáva výroba kravského mlieka na úrovni 146,5 miliónov ton, podľa dostupných údajov sa v roku 2011 predpokladá nárast produkcie kravského mlieka v EU-27 na úroveň hodnoty 147,6 miliónov ton.

Tendencie vývoja cien vybraných poľnohospodárskych komodít v krajinách V4 bol nasledovný, podľa Eurostatu bol zaznamenaný negatívny vývoj priemerných nákupných cien mäkkej pšenice od producentov v krajinách V4. V roku 2009 spomedzi krajín V4 najvýraznejšie medziročne poklesla cena mäkkej pšenice v Českej republike a to na hodnotu 10,93 EUR za 100 kg, v Poľskej republike prepadla cena pšenice na hodnotu 11,16 EUR/100 kg, v Slovenskej republike sa priemerná nákupná cena mäkkej

pšenice od producentov pohybovala na úrovni 10,33 EUR/100 kg, v Maďarskej republike v roku 2009 bola táto cena stanovená trhom na úrovni hodnoty 10,62 EUR za 100 kg. Vývoj predajných cien cukrovej repy v krajinách V4 v sledovanom období vykazoval skôr klesajúci trend. V Českej republike sa cena cukrovej repy pohybovala na úrovni 29,20 EUR za tonu, pokles ceny zaznamenala aj Poľská republika, kde sa cena cukrovej repy v roku 2009 držala na hodnote 26,73 EUR/t. V Maďarskej republike a v Slovenskej republike medziročne vzrástli ceny cukrovej repy, u nás sa v roku 2009 cena pohybovala na úrovni 41,95 EUR za tonu, v Maďarskej republike bola cena na úrovni 31,25 EUR/t. Vývoj predajných cien surového kravského mlieka v krajinách V4 v období rokov 2004 až 2008 zaznamenal rastúci trend, v roku 2009 však nastal prudký pokles cien surového kravského mlieka. V roku 2009 poklesla cena v Maďarskej republike na hodnotu 21,86 EUR za 100 kg, výrazný pokles ceny sa zaznamenal aj v Slovenskej republike, cena surového kravského mlieka v roku 2009 bola 25,74 EUR/100 kg, Poľská republika za rok 2009 udáva cenu surového kravského mlieka na hodnote 20,71 EUR za 100 kg. Ceny základných poľnohospodárskych komodít sa na svetových trhoch vyvíjali diferencovane. V roku 2010 klesli ceny cukru a olejní, naopak ceny pšenice a sušeného odstredeného mlieka vzrástli. Súčasná svetová cena cukru sa pohybuje na úrovni 397,85 USD za tonu, svetová cena olejní v roku 2010 poklesla na hodnotu 409,86 USD za tonu, ceny pšenice vo svete sa v roku 2010 pohybovali na priemernej úrovni 218,45 USD za tonu, očakáva sa ale, že cena pšenice oslabí tragédiou v Japonsku a následnými nepremyslenými nákupmi na burze. Prepad cien pšenice spôsobila nielen neistá situácia v Japonsku ale aj nedostatočný dopyt po tejto komodite v dôsledku trvajúcich nepokojov na Blízkom východe. Odborníci ale nepredpokladajú väčší prepád ceny pšenice vzhľadom na vyhliadky úrody v hlavných obilniciach v Číne, v roku 2010 vzrástla cena sušeného odstredeného mlieka na hodnotu 2 530,44 USD/t. Celkove možno zhrnúť, že súčasná cenová úroveň u vybraných komodít vo svete je vyššia v porovnaní s údajmi z rokov 2005, resp. 2006.

6 Zoznam použitej literatúry

AGRICULTURE IN 2009. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_af_agriculture_2009.pdf>

ANGELOVIČOVÁ, M. 2009. *Riziká pri produkcii potravín*. Nitra: SPU v Nitre, 2009. 122 s. ISBN 978-80-552-0170-2

ÁRENDÁŠ, M. 2007. *Makroekonómia I*. Nitra: SPU v Nitre, 2007. 273 s. ISBN 978-80-8069-914-7

BELEŠOVÁ, S. – KRÍŽOVÁ, S. 2009. *Analýza vývoja cien vybraných agropotravinárskych komodít na svetových trhoch*. In *Ekonomika poľnohospodárstva*, roč. 9, 2009, č. 2, s. 31 – 39, ISSN 1335-6186

BOJŇANSKÁ, T. – ČUBOŇ, J. 2003. *Tovarovnalectvo*. 2. vyd. Nitra: SPU v Nitre, 2003. 144 s. ISBN 80-8069-254-8

CEREALS – AREA. [online]. [cit. 19.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00006>>

CEREALS – PRODUCTION. [online]. [cit. 19.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00031>>

CEREALS, WHEAT – YIELDS. [online]. [cit. 19.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00032>>

COLLECTION OF COWS' MILK. [online]. [cit. 19.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00037>>

ČESKÁ REPUBLIKA V ČÍSLECH 2010 – ZEMĚDĚLSTVÍ. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/1409-10>>

ČESKÁ REPUBLIKA V ČÍSLECH 2008 – ZEMĚDĚLSTVÍ. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/publ/1409-08-2008>>

EU-27 GRAIN CROP FORECAST March 2011. [online]. [cit. 04.04.2011]. Dostupné na internete: <http://www.coceral.com/cms/dokumente/10017773_227949/1ec62a4a/Final_Coceral_grain_estimate_2011_March.pdf>

EU-27 GRAIN CROP FORECAST December 2010. [online]. [cit. 22.03.2011]. Dostupné na internete:

<http://www.coceral.com/cms/dokumente/10017773_227949/75cd15fd/Final_Coceral%20grain%20estimate_2010%20Dec.pdf>

EU-27 OILSEEDS CROP FORECAST March 2011. [online]. [cit. 04.04.2011]. Dostupné na internete:

<http://www.coceral.com/cms/dokumente/10017773_227949/edd37774/Final_Coceral_oilseed_estimate_2011_March.pdf>

EU-27 OILSEEDS CROP FORECAST December 2010. [online]. [cit. 22.03.2011]. Dostupné na internete:

<http://www.coceral.com/cms/dokumente/10017773_227949/54dcc76d/Final_Coceral%20oilseed%20estimate_2010%20Dec.pdf>

HARVESTED AREA, TOTAL PRODUCTION AND AVERAGE YIELD OF MAIN FIELD CROPS (1990–). [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/eng/xstadat/xstadat_annual/i_omn007a.html?1082>

KLIMEKOVÁ, M. – LEHOCKÁ, Z. 2003. *Kvalita v ekologickom poľnohospodárstve – mýtus alebo realita?*. In *Perspektívy rozvoja trhu s biopotravinami na Slovensku*. Piešťany: VÚRV, 2003. s. 83 – 87. ISBN 80-88790-24-7

KRETTNER, A. 2005. *Marketing ekologického poľnohospodárstva a ekoproductov*. Nitra: SPU v Nitre, 2005. 90 s. ISBN 80-8069-620-9

LIPKOVÁ, E. a kol. 2009. *Svetová ekonomika – Vybrané témy*. Bratislava: EKONÓM, 2009. 270 s. ISBN 978-80-225-2744-6

LISÝ, J. a kol. 2007. *Ekonomika v novej ekonomike*. 2. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2007. 634 s. ISBN 978-80-8078-164-4

OBADI, S. M. 2010. *Analýza determinantov pohybu cien primárnych komodít na svetových trhoch*. In *Ekonomický časopis*, roč. 58, 2010, č. 10, s. 1055 – 1070, ISSN 0013-3035

OBILNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2010. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2010/II.polrok/obilie2.pdf>>

OBILNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2008. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2008/II.polrok/obilie2.pdf>>

OECD-FAO AGRICULTURAL OUTLOOK 2009-2018. [online]. [cit. 09.04.2011]. Dostupné na internete:

<http://www.fao.org/es/esc/common/ecg/599/en/OECD_Highlights.pdf>

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2010. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2010/II.polrok/olejniny2.pdf>>

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2009. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2009/II.polrok/olejniny2.pdf>>

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2007. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2007/II.polrok/olejniny2.pdf>>

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2006. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2006/II.polrok/olejniny2.pdf>>

OLEJNINY – Situačná a výhľadová správa k 30.6.2005. [online]. [cit. 20.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/Komodity/r2005/II.polrok/olejniny.pdf>>

PODOLÁK, A. a kol. 2007. *Medzinárodný obchod a formovanie agroobchodnej politiky*. Nitra: SPU v Nitre, 2007. 215 s. ISBN 978-80-8069-863-8

POKRIVČÁK, J. 2008. *Medzinárodná ekonomika (1.časť)*. Nitra: SPU v Nitre, 2008. 134 s. ISBN 978-80-552-0013-2

RAPE – AREA. [online]. [cit. 19.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00099>>

RAPE – PRODUCTION. [online]. [cit. 19.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00104>>

SELLING PRICES OF RAW COW'S MILK. [online]. [cit. 19.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00070>>

SELLING PRICES OF SOFT WHEAT. [online]. [cit. 19.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00059>>

SELLING PRICES OF SUGAR BEET (Unit Value). [online]. [cit. 19.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00064>>

SOUTHGATE Jr., D. D. – GRAHAM, D. H. – TWEETEN, L. G. 2007. *The World Food Economy*. Malden: BLACKWELL PUBLISHING, 2007. 402 s. ISBN 978-1-4051-0597-2

SPRÁVA O POĽNOHOSPODÁRSTVE A POTRAVINÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE 2009 (stav za rok 2008). [online]. [cit. 19.02.2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vuepp.sk/ZS/zs09.pdf>>

STATISTICAL YEARBOOK OF AGRICULTURE 2009. [online]. [cit. 20.02.2011].
Dostupné na internete:
<http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_afe_statistical_yearbook_agriculture_2009.pdf>

SUGAR BEET – AREA. [online]. [cit. 19.02.2011]. Dostupné na internete:
<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00008>>

SUGAR BEET – PRODUCTION. [online]. [cit. 19.02.2011]. Dostupné na internete:
<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00106>>

ŠIMO, D. 2008. *Agrárny marketing II. – Marketing rastlinných a živočíšnych komodít*.
Bratislava: EKONÓM, 2008. 172 s. ISBN 978-80-225-2529-9

THE STATE OF AGRICULTURAL COMMODITY MARKETS 2009. [online]. [cit. 09.04.2011]. Dostupné na internete:
<<http://www.fao.org/docrep/012/i0854e/i0854e00.htm>>

WHEAT – AREA. [online]. [cit. 19.02.2011]. Dostupné na internete:
<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00105>>

WHEAT – PRODUCTION. [online]. [cit. 19.02.2011]. Dostupné na internete:
<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00033>>

www.faostat.org